

◆ RAST, RAST, RAST

Franjo Štiblar

◆ NEKAJ DOGAJANJ JE PRECEJ
DRUGAČNIH OD TEGA, KAR "VE"
EVROPSKA KOMISIJA

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

◆ STOPNJE DAVKA NA DODANO
VREDNOST V SLOVENIJI IN
DRUGIH ČLANICAH EU

Jože Mencinger

◆ STATISTIČNA PRILOGA

EIPF

GOSPODARSKA GIBANJA

457

Ljubljana, april 2013

UREDNIŠKI ODBOR:

Meta Ahtik, Pravna fakulteta UL, Ljubljana;
Wilfried Altzinger, Wirtschaftsuniversität, Wien, Avstrija;
Jani Bekó, Univerza v Mariboru, Maribor;
Velimir Bole, EIPF, Ljubljana;
Enrico Colombatto, Università di Torino, Italija;
France Križanič, EIPF, Ljubljana;
Jože Mencinger, EIPF, Ljubljana – urednik;
Žan Oplotnik, Univerza v Mariboru, Maribor;
Steve Pejovich, University of Texas, ZDA;
Franjo Štiblar, EIPF, Ljubljana;

GOSPODARSKA GIBANJA objavljajo rezultate raziskovanj EIPF o tekočih gospodarskih dogajanjih. Prva številka je izšla junija 1971, od novembra istega leta pa izhajajo redno vsak mesec (z eno dvojno številko v letu). Do novembra 1974 so objavljala rezultate raziskovanj EIPF za Jugoslavijo in so bila pisana v srbohrvaščini. Od novembra 1974 do oktobra 1991, ko so prenehala izhajati, so rezultate raziskovanj za Jugoslavijo objavljala PRIVREDNA KRETANJA JUGOSLAVIJE, GOSPODARSKA GIBANJA pa so se omejevala na Slovenijo. Publikacijo od 2009 sofinancira Javna agencija za knjigo RS.

Pogoji naročila: Naročilo začenja z dogovorno določenim mesecem, naslednja leta se samodejno podaljšuje, konča pa z decembrom tistega leta, v katerem je bilo pisno odpovedano.

© 2013 EIPF, Ekonomski institut d.o.o., Ljubljana, p.p.1722, Prešernova 21,
Tel: (01) 2521688, 2518776, 2518704; Fax: (01) 4256870;
Elektronska pošta: INFO@EIPF.SI,

Domača stran: WWW.EIPF.SI

ISSN številka: 0351-0360

Zaščita vključuje vsako reproduciranje, kopiranje, mikrofilmanje, ne glede na tehniko, celote in posameznih delov.

Tiskala tiskarna CICERO v 400 izvodih.
Oblikovanje in priprava za tisk: Rogač RMV, d.o.o.

KAZALO

RAST, RAST, RAST	6	5
<i>Franjo Štiblar</i>		
I. Uvod	6	
II. Z nacionalnim reformnim programom globlje v ekonomsko in družbeno brezno	10	
III. Predlog alternativnega programa – šok terapija za povratak	17	
NEKAJ DOGAJANJ JE PRECEJ DRUGAČNIH OD TEGA, KAR "VE" EVROPSKA KOMISIJA	23	
<i>Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak</i>		
1. Izvozno povpraševanje se glede na evro območje relativno krepi	29	
2. Presežek v blagovni menjavi tudi marca, a dinamika izvoza slabi, uvoz pada	31	
3. Rahla aprilaska ohladitev gospodarske klime	33	
4. Industrijska produkcija nekoliko manjša	35	
5. Turistično povpraševanje rahlo navzgor, gradbeništvo tone še naprej	36	
6. Sezonsko znižanje brezposelnosti	36	
7. Ponovno opazno znižanje rasti cen	38	
8. Plače še naprej navzdol	40	
9. Sprejemanje zaključnih računov je povzročilo opazna povračila davka na dobiček	43	
10. Celotni krediti v Sloveniji in evro območju z roko v roki navzdol	44	
11. Presežek na tekočem računu v prvih dveh mesecih letos	47	
STOPNJE DAVKA NA DODANO VREDNOST V SLOVENIJI IN DRUGIH ČLANICAH EU	49	
<i>Jože Mencinger</i>		
STATISTIČNA PRILOGA	52	

RAST, RAST, RAST

(Ob nacionalnem reformnem programu 2013-2014)

Franjo Štiblar¹

I. UVOD

6

1. Rast je predpogoj za uspešnost ekonomskih reform in njihovo socialno vzdržljivost

Istočasnost dveh radikalnih pristopov (ekonomskih sistemskih reform in ukrepov ekonomske politike zategovanja pasu) vodi v ekonomsko, socialno in politično brezno, kar kažejo izkušnje vse od 2009. Več reform in manj »stiskalnih« (austerit) ukrepov ekonomske politike predlagajo za izhod iz recesije EU (Sloveniji) tudi liberalni krogi v neevropskem svetu med teoretiki, politiki, vodilnimi mediji (Financial Times, The Economist).

Prioriteto ima rast BDP, saj lahko reforme uspejo le ob njej. Zanj sta potrebni stimulatívni monetarna (rast kreditov) in fiskalna (fiskalni multiplikator) politika. Prvo ECB vodi, kolikor je v njeni moči (Slovenija še daleč ne izkorišča možnih ukrepov za odpravo kreditnega krča). Glede rahljanja fiskalnega pasu so v zadnjih tednih naredili poln obrat tudi v vodstvu Evropske komisije EU (EK EU), a v Sloveniji, ki običajno zaostaja, do tega spoznanja še ni prišlo. Slovenija s sedanjo ekonomskopolitično usmeritvijo in radikalizacijo sistemskih sprememb povsem brez potrebe nadaljuje pot v ekonomsko (socialno, politično) brezno.

2. Zunanji pogoji

EK EU začena rahljati politiko trdega zategovanja pasu, za kar bo ključno junijsko zasedanje Ekonomskega sveta v Bruslju. Od petih največjih članic EMU štiri² ne bodo izpolnile obljube znižanja proračunskega primanjkljaja pod 3% BDP v 2013, kar jim bo oproščeno. Hkrati se velikim dolžnicam (na primer Španija, Portugalska, Irska) dovoljuje nekajletno podaljšanje roka odplačil zapadlih posojil.

V teh dneh se znižujejo napovedi globalne rasti BDP. Za EMU in EU je napoved za 2013 bolj negativna, le majhno upanje ostaja za pozitivno rast v 2014. Sloveniji se napoveduje negativna rast ne le v 2013, ampak tudi v 2014 (edini med članicami EMU poleg Cipra).

---

¹ Neo-ekonomizem kot doktrina imperialno osvaja vsa področja družbe. Prevladujoče kritike ne-ekonomistov zavrača kot nekvificirane. Zato so tudi od ekonomistov potrebni teksti, ki upoštevajo eksternalije ekonomizma.
² Italija se tega še ne zaveda, a bo med njimi, tako da bo na drugi strani Nemčija ostala osamljena.

Upanje v uspeh evropske ekonomske politike »beggar thy neighbour«, ki želi z rastjo izvoza nadomestiti prisilni padec domačega trošenja (posebno države) umira z nižjimi napovedmi rasti BDP na ključnih izvoznih trgih Kitajske, ZDA, Japonske, kar bo nižalo njihov uvoz. Gospodarska aktivnost pada v svetu samo v EU (EMU), za živahnjšo rast tudi drugod ne bo zadoščala samo monetarna stimulacija, ker se je izčrpala. Potrebno bo dvigniti končno povpraševanje, zanj je potrebna vsaj inicialno fiskalna stimulacija.

Ker EU (EMU) kot edina med svetovnimi grupacijami dosega »rekorde«: največjo stopnjo brezposelnosti v zgodovini (12.1%) in najnižjo inflacijo (1.2%) ob krčenju BDP, krivda mora biti v njenih specifičnih ukrepih in reformah. Socialna cena napak je neizmerna, politično ceno čutijo vlade (katerekoli provenience), ki na volitvah redno izgubljajo.

7

3. Implikacije za Slovenijo

Slovenija mora »zajahati« nove trende in si kot druge članice izboriti na vrhu v Bruslju tako kasnejšo (bolj postopno) izpolnitev proračunskega cilja kot počasnejše odplačevanje dolgov. Boljša izraba razpoložljivih monetarnih vzvodov bo omogočila monetarno stimulacijo (odpravila kreditni krč), manj zategovalna fiskalna politika bo omogočila realno stimulacijo (rast končnega povpraševanja), obe skupaj bosta vodili v pozitivno gospodarsko rast.

V razmerah rasti BDP bodo tudi reforme ekonomskega sistema uspele ekonomsko, čeprav bodo izpeljane manj radikalno (pokojninska blagajna bo imela dovolj prilivov, slaba banka ob dokapitalizaciji bo rešila banke, fiskalno pravilo ob zamiku začetka delovanja bo dalo čas za rast), njihove socialni udarci bodo v večji meri amortizirani.

Pridobitev likvidnostnih kreditov na svetovnih trgih po ceni pod 6% je pravi odgovor tako domačim kot tujim »katastrofičarjem«³. Le znesek najetih kreditov bi lahko bil vsaj dvakrat večji od 3.5 milijarde \$, saj bi s tem vlada kupila potrebni eno-dvoletni mir za ekonomskopolitično ukrepanje in sistemsko reformiranje, ki bi že dalo pozitivne rezultate.

Koliko pa je ustrezna usmeritev ekonomskopolitičnih ukrepov in sistemskih reform vlade, v nadaljevanju v oceni predloženega reformnega programa 2013-2014. Glavna ugotovitev je, da so sistemske reforme sprejemljive, predvideni ukrepi ekonomske politike pa ne. Že četrta vlada nadaljuje napačno usmeritev, ki se je začela z 2004. V času 1991-2003 je

³ Naši finančni medijski »strokovnjaki« kar ne morejo najti načina kako doseženo kritizirati; politične stranke, ki so pred mesecem v poziciji upale na tak uspeh, ga zdaj, ko so v opoziciji, kritizirajo. Pritisk krdela »nekaterih mednarodnih finančnih akterjev« na Slovenijo kot šibek člen črede EMU v obliki od Moody's neobičajnega znižanja bonitete Slovenije kar za dve stopnji v času razpisane povpraševanja za krediti se je izjalovil. Razlog je tudi prav nasprotna ocena »Standard&Poor's«, ki je ohranila oceno nespremenjeno in še s stabilno perspektivo. Kje je verodostojnost teh »svetovno priznanih bonitetnih agencij«, če dajejo državi v istem času tako nasprotno oceno – seveda zanje ne odgovarjajo nikomur in z ničemer.

Slovenija dosegala povprečno rast BDP 3.63% na leto, v času 2004-2013 pa le 1.15%, torej 2.6-krat manj.⁴

Stopnje rasti BDP

Država	1993-1997	1998-2002	2003-2007	2008-2012	1993-2002	2003-2012
Slovenija	4.2	4.0	4.8	-1.4	4.1	1.7
EU	2.0	2.6	2.5	-0.1	2.3	1.2
OECD	2.7	2.6	2.7	0.6	2.7	1.7
Nemčija	0.9	1.6	1.7	0.8	1.3	1.3
ZDA	3.6	3.3	2.7	0.6	3.5	1.7

8

Vir: OECD, IMF, UMAR

4. Kako Slovenijo ocenjujejo EU, OECD, IMF ter bonitetne agencije ?

Od začetka pomladi 2013 je bila Slovenija deležna sicer običajnih vrednotenj mednarodnih organizacij in bonitetnih agencij.

OECD je v Ekonomskem pregledu Slovenije (OECD Economic Surveys Slovenia, April 2013) z ocenami pokazal, da zaostaja za novejšimi stališči v svetu o odnosu med zategovanjem pasu in rastjo in o slednji ne govori prav nič, kaj šele, da bi bila rast zanj prioriteta. V povzetku poudarjajo velik dolg vseh sektorjev (podjetij, bank, prebivalstva in države) glede na BDP, čeprav je v resnici polovico manjši kot v drugih razvitih državah. Zavzemajo se za več tujih investicij, s katerimi razumejo privatizacijo (prodajo naših blue chips tujcem). Bojijo se, da bo javni dolg dosegel 100% BDP do 2025, torej čez 12 let (!). Da je dolg večina članic OECD že sedaj preko 100% BDP, jih ne skrbi. Predlagajo prestrukturiranje socialnih izdatkov, kar je le prikrita beseda za njihovo zmanjševanje.⁵ Napadajo klasično: referendumsko zakonodajo (kaj ima le-ta z OECD ?), študentsko delo, državno lastništvo, staranje prebivalstva (kot da je linearna ekstrapolacija naravnega prirastek za 50 let smiselna in kot da za Slovenijo ne obstajajo možnosti sprememb v selitvenih saldihi, ki se danes zelo spreminjajo v razvitih državah.

⁴ Za korektnost, tudi primerjava z rastjo v EU, svetu pokaže, da je v času zmerne politike 1991-2003 Slovenija rasla hitreje, po 2004 pa počasneje kot EU. Bolj natančno, v drugem obdobju je najprej v 2004-2008 napihovala balon bolj kot EU, potem pa po njegovem puku padla globlje kot EU, slednja pa bolj kot svet. Očitno gre najprej za napake politike EU glede na ostali svet, zatem pa še za dodatne napake slovenskih nosilcev odločanja glede na politiko EU.

⁵ Običajen argument pri tem je neverjetni podatek iz Eurostata, da je prostora za stiskanje še veliko, saj ima Slovenija najnižji Ginijev koeficient med vsemi EU27, kar pomeni najmanjšo neenakost v dohodku med prebivalci. Za današnje stanje je to grozljivo in nesprejemljivo. Kritika: podatki so izpred krize, bogastvo in kreditni viri se ne upoštevajo, o samem Ginijevem koeficientu kot indikatorju neenakosti med ljudmi pa ima veliko pripomb J. Stiglitz (2012) v svoji knjigi o neenakosti.

Napovedi rasti BDP Slovenije

rast BDP Slovenije, napovedi, %	2013	2014	2015
OECD, konec aprila	-2.1	1.1	
EK EU, začetek maja	-2.0	-0.1	
IMF, sredi aprila	-2.0	1.5	
UMAR, marec	-1.9	0.2	1.2
EBRD, 10. maj	-2.5	-0.9	

EK EU vodi do Slovenije povsem drugačno politiko kot do priljubljenih »severnih držav« različno od Irske in podobno Cipru. V napovedi gibanja BDP (Spring Forecast May 2013) so za Slovenijo tokrat še bolj pesimistični od vladnega UMAR-ja. Bolj so pesimistični tudi glede brezposelnosti, ki naj bi porasla v 2014 kar na 10.3%, medtem ko bi se naj v EU27 že zniževala (s sicer višje ravni), bolj so pesimistični glede proračunskega primanjkljaja in rasti javnega dolga, vse kot da ne prihaja tudi na vrhu EK EU do spoznanja, da bo potrebno celotno ekonomsko politiko premakniti od primarnosti cilja zategovanja v rast. Za Slovenijo za administratorje v Bruslju to še ne drži ?

9

IMF v svojem pomladanskem poročilu (World Economic Outlook, April 2013) Sloveniji tudi napoveduje poleg Grčije, Portugalske in San Marina največji padec BDP v 2013; podobno močnega samo še Ekvatorialni Gvineji med 200 obravnavanimi državami sveta. Ali je naše gospodarstvo res tako zanič, ali se ne da vendar kaj narediti ?

UMAR v Pomladanski napovedi (marec 2013), ki je nastala kratek čas pred tujimi napovedmi, Morda tudi zato napoveduje Sloveniji rahlo manjši padec BDP od drugih. Ob tem napoveduje rast števila brezposelnih do 123.500 konec 2013, preko 124 v 2014 s stopnjo brezposelnosti ILO 10.0% neznatno rast izvoza in v 2013 padec uvoza, rast plač v privatnem in padec v javnem sektorju in zmernejši, a še vedno zelo velik presežek v tekoči plačilni bilanci. Tudi UMAR ugotavlja, da se enotni stroški dela Slovenije znižujejo že zadnji dve leti in pričakuje, da bo tako tudi naslednji dve leti. V glavnem pesimizem in zamujanje v oceni (»behind the curve«) z ekstrapolacijo trendov zadnjih pet let.

EBRD je v tekoči ekonomski napovedi (EBRD Key Economic Forecast, May 10, 2013) najslabše ocenil gibanje BDP Slovenije, večji padec v 2013 in negativno rast v 2014.

***

Zaključiti je mogoče, da je vsaka naslednja naslednja napoved mednarodnih institucij v zadnjem mesecu in pol bolj negativna. Gre za posebno vrsto samo-izpolnjujoče napovedi (»self-fulfilling prophecy«), pri katerih mednarodne institucije vzpodbujajo druga drugo, pri tem jim dodatno pomagajo bonitetne agencije (Moody's) s svojo katastrofično bonitetno napovedjo.

Dejstva, na primer, da je Slovenija dobila posojila po nižjih obrestnih merah, kot je startala in ponujeno mnogo večjo količino od potrebne, ali, da so makroekonomski rezultati boljši od večine držav, ne igrajo vloge. Tudi zato zgolj nadaljevanje dosedanje ekonomske politike in reform, kakor jih ponuja nacionalni reformni program vlade, ne zadostuje. Potreben bo zasak od politike stiskanja (austerity) v rast, od naslanjanja zgolj na tuje vire, tudi v uporabo domačih finančnih virov. Potrebno je povrniti zaupanje najprej doma, potem v tujini; za to pa je potreben drugačen program kot doslej, ki ga naj nosijo drugi ljudje kot doslej. Potreben je politični konsenz.

10

II. Z NACIONALNIM REFORMNIM PROGRAMOM GLOBJE V EKONOMSKO IN DRUŽBENO BREZNO

S predloženim nacionalnim razvojnim programom že četrta vlada po vrsti, predvsem z ukrepi ekonomske politike, nadaljuje pot vse globlje v ekonomsko in družbeno brezno. Komentar programa sledi njegovi strukturi in je sestavljen iz splošnih okvirov, vsebinskih in oblikovnih pripomb, alternativnega predloga reformnega programa in priloge.

1. Sprememba strategij?

Celo vodstvo EK EU po letih kritike njene politike s strani drugih svetovnih akterjev, med njimi vodilnih medijev liberalnega kapitalizma (Financial Times, The Economist) sredi aprila 2013 z izjavami javno spreminja strategijo prioritet: po novem več rasti, manj zategovanja pasu, (austerity) in ne obratno kot doslej.

Slovenija znova zamuja, kot je zamujala v prepoznanju kreditnega napihovanja balona pred krizo (vlada, predvsem Banka Slovenije, njeni nosilci takrat), sedaj v predlogu izvedbe striktno restriktivnega reformnega programa 2013-2014. Namreč, austerity⁶ zahteve specifičnih ekonomsko političnih priporočil EU v luči sprememb politike EU niso več aktualne, glavni cilji strategije EU2020 pa so sicer manj utopični kot so bili EU2005 in EU2010, a oddaljeni in za tekoče reševanje gospodarske in socialne krize v Sloveniji manj relevantni.

Predloženi reformni program načrtuje:

- padeč BDP v 2013 in v 2014 ter najneugodnejšo dinamiko rasti BDP,
- povečanje brezposelnosti na doslej v naši zgodovini 20. in 21. stoletja nedosežene velikosti,

⁶ »austerity« ni varčevanje (savings), kot se pri nas napačno prevaja, ampak stiskanje, zategovanje pasu, ki prinaša trpkost, revščino, trpljenje.

- padec razpoložljivega BDP za nadaljnjih 10% nad ustvarjenim letno! (5-6% presežek plačilne bilance, 3-4% plačilo obresti in odtok dividend tujega kapitala v 2013 in v 2014),
- rast relativne zadolženosti do tujine.

Ali mora to slovenska družba sprejeti?! Sledimo Grčiji, Španiji, Cipru in to z novo vlado z vodilno stranko, katere šele pred štirimi meseci sprejeta gospodarska strategija ostaja le v posmeh temu, kako dejansko ravna z reformnim programom? Pravo ukrepanje bi bilo zavrniti EU priporočila, ki v luči sprememb njihovih pogledov zadnje dni⁷niso več aktualna, in postaviti svojo strategijo reform in politike, ki bo povsem drugače od predložene, primarno razvojno naravnana. Prioriteta nad vsem je rast BDP; z njo bodo vsi drugi cilji uresničljivi, brez se bomo pogrezali še globje.

11

2. Ocena vsebine reformnega programa: brez rasti BDP noben drug cilj ne bo uresničljiv

2.1 Zadolževanje

Ključno vprašanje je, ali lahko preživimo brez financiranja na svetovnih finančnih trgih? Dokler ne bo povrnjeno zaupanje doma, ne. Uspešna pridobitev posojil konec aprila 2013 je znak, da svetovni finančni krogi vendar ne ocenjujejo slovenske situacije tako zelo kritično. Razlike bonitetnih agencij v oceni bonitete Slovenije pa opozarja na njihovo neverodostojnost in pomanjkanje odgovornosti za ocene (accountability).

Sistemske reforme (pokojninska, trga dela,...) ne prispevajo k izboljšanju situacije na kratek rok (h gospodarski rasti), ki je ključen za izhod iz krize. Fiskalna restriktivnost, ob njej pa še nepotrebna monetarna restriktivnost, povzročata velik padec gospodarske aktivnosti. Dokler pa bo BDP padal, se bo fiskalni deficit in javni dolg relativno, lahko tudi absolutno, povečeval (fiskalni multiplikator je večji od 1). Bančništvo, kljub slabi banki, ne bo sanirano, saj se bodo poslabševali prej dani dobri krediti (tudi bančni multiplikator je večji od 1). EU zamuja za svetom z ukrepi za gospodarsko rast, Slovenija pa zamuja celo za EU.

2.2 Zagon gospodarstva kot glavna prioriteta

S predvidenimi ukrepi reformnega programa rasti sploh ne bo. Rast BDP zmanjšuje dolg, ne obratno, padec dolga ne povečuje rasti! Proces »fiskalne konsolidacije Slovenije« v 2012 (polne žrtev) je povečal naš zunanji dolg za neto eno milijardo €, produkt je padel za 2.3%, brezposelnost se je povečala na blizu 9%. Ni razloga, da bi morali a priori trajno držati javni dolg pod povprečjem EU. Primerjava donosov in obrestnih mer pove, kaj je najbolje; rast BDP pa moramo doseči takoj.

⁷ Prav žalostno je videti norčevanje medijev zrelega kapitalizma, ki obvlada svet, iz komisarja Ollija Rehna, ki je uporabil za svojo argumentacijo za austerit v EU zdaj znanstveno že zavrženo študijo Rogoffa in Reinhartdove, da zadolžitev nad 90% BDP uničuje rast BDP. Svet ugotavlja prav obratno kavzalnost: nizka (negativna) rast povečuje zadolžitev – poznano kot ugotovitev, da je fiskalni multiplikator večji od 1.

Prodaja slovenskih blue-chipsov ne rešuje bistvenega, saj so cene (pre)nizke. Prava cena bi bila v normalnih razmerah vsaj dvajsetkratnik letnega dobička (na primer, za NLB je to okrog 2 milijardi €). Infrastrukture se v normalni razviti državi ne privatizira, kaj šele potujčuje, igralnice in telekomi pa nosijo izgube samo pri nas. Negativne rezultate podjetij in bank se odpravi s spremembo vodenja (lahko tudi s tujimi direktorji) in posojili, ne pa s prodajo. Domača infrastruktura je ključna za ekonomsko suverenost države, ta pa nujna za politično suverenost.⁸ Koncentracija javnega premoženja v obliki državnega holdinga nima posebnega ekonomskega smisla. Enkrat in ponekod organizacijsko integriramo, drugod in drugič dezintegriramo, vse iz primarno političnih razlogov.

12

V programu manjka logično razmišljanje: povečati moramo učinkovitost ob napovedanem padcu BDP, hkrati pa naj bi povečali zaposlitev tako mladih in starejših. Slednje ne gre hkrati, rast zaposlenosti bo, če bo produkt padal, le še dodatno zmanjšala produktivnost (učinkovitost), (produktivnost = P/Z).

Ni res, da nimamo lastnih instrumentov za fiskalno in za monetarno politiko, ker smo člani EU in EMU. Dovolj možnosti za lastno ukrepanje je, a niti obstoječih in razpoložljivih instrumentov ne znamo izkoristiti (na primer v boju proti kreditnemu krču). Normativna ofenziva (mrgoli predlogov novih zakonov in podzakonskih aktov) ne rešuje problemov, če ni družbene (politične, socialne, pravosodne) pripravljenosti za njihovo implementacijo. Tu je eden ključnih slovenskih razlogov za ekonomsko in družbeno krizo: vladavine prava ni. Novi zakoni pogosto zamegljujejo dejansko nepripravljenost ukrepati.

2.3. Makroekonomsko okolje: neopravičeno pesimistična napoved UMAR

Diagnoza razlogov za 0.6% padec BDP v EMU v 2013 s strani UMAR je napačna. Napovedi UMAR za slovensko gospodarstvo so praviloma bolj negativne od napovedi tujcev. Tokrat jih je sicer prekosil s še bolj črnogledo napovedjo OECD, a njihova kredibilnost je tudi v svetu že na dnu.

Defetizem UMAR-ja je stalnica⁹ prisotna že vse desetletje. Če že slepo kopirajo EK EU, naj bodo vsaj v tem na tekočem in se tudi oni, kot Barroso in Rehn, opravičijo za napake predlaganih »austerity« in premaknejo svoj pogled od »zategovanja« k rasti. Saj za vladni politični institut ne more veljati sicer poznano medijsko pravilo: »Good news is no news, bad news is news«.

⁸ PIIGS-i so v mnogo slabšem položaju, a vendar ne prodajajo svojih blue-chipsov. So iz Zahodne Evrope, tranzicijska Evropa pa je že tako praktično vse blue-chipse prodala Zahodu. Le Slovenija se je dolgo upirala, rada bi med razvite; pa so zanj izmislili drugo igro. Poslali so jo v kazino in ji posodili denar, da se je lahko zadolžena šla finančne igre, v katerih je izgubila (padec borznih indeksov). Ker posojil nima od kod vračati, jih bo s prodajo svojega premoženja – pod ceno, ker se nanjo pritiska. »Tranzicija« bo zaključena.

⁹ Pri tem notoričnem pesimizmu ima običajno istomišljenike v vladah, ki jim služi, vodstvu GZS in seveda pri večini ključnih gospodarskih medijev.

Pomanjkanje širšega strateškega pogleda ter vizije nosilcev ekonomskega odločanja, in tistih, ki jih servisirajo, je v zadnjem desetletju akutna bolezen v državi. V drugih državah domači uradni napovedovalci skrbijo za pozitivno psihološko klimo, pri nas pa UMAR, vladni voditelji, razni »medijski ekonomski umi« kar tekmujejo, kdo bo podal bolj črnogledno, katastrofično gospodarsko sliko Slovenije doma in v tujini.¹⁰ To ima velik vpliv na »finančne trge«!

Kot kažejo aktualni prispevki v Gospodarskih gibanjih EIPF, Slovenija ni v tako slabi situaciji, zunanji pogoji gospodarjenja ne bodo tako neugodni. Pesimistične napovedi padca produkta, plač in zaposlenosti v dokumentu pa delujejo katastrofalno. Dejstvo je, da se svetovne cene surovin cenijo (v zadnjih šest mesecih povprečno za 15%), obrestne mere centralnih bank pa se nižajo. To se v opisu okolja sploh ne omenja, čeprav bi moralo biti ena od osnov za bolj optimistično napoved tudi domačih gospodarskih gibanj.

13

2. 4. Priporočila

Manj priporočil EU bo Slovenija izpolnjevala, bolj koristno bo. Zdaj, ko tudi EK EU ne verjame več v osnove zanje, je potrebno le počakati nekaj tednov, zavlačevati s programom, da se preskoki v glavah Barrosa in njegovih komisarjev prelijejo tudi v glave administratorjev na nižjih ravneh EK EU, ki nam »priporočajo« in ocenjujejo priporočeno. Podobna je izkušnja z IMF, ki nam tudi lahko potencialno grozi. Medtem ko njegova direktorica in tim glavnega ekonomista že od jeseni 2012 svarita pred napačno usmeritvijo izrazite »austerity« s padcem aktivnosti (teoretično in praktično) za EU, uradniki na nižji ravni mentalno ostajajo v desetletja stari prodajani zgodbi iz »Monetary Approach to the Balance of Payments«, zasnovani na Friedmanovi filozofiji.

Priporočilo 1: strukturni ukrepi (»brzdanje«) za znižanje proračunskega deficita

Omejevanje stroškov dela kot napovedano ključen je najbolj nesocialen ukrep, pri čemer stroški dela na enoto (unit labor costs) Slovenije že nekaj časa padajo (analize v Gospodarskih gibanjih), kar ni povedano. Kako si stranke v koaliciji glede na njihove strateške programe lahko privoščijo tak ukrep kot primaren? Zmanjševanje proračunskega deficita vodi še globlje v ekonomsko brezno. Vsi našteti ukrepi padca izdatkov proračuna prizadenejo predvsem že tako socialno šibke (žalost)¹¹ in jih vodijo pod prag revščine.

Večino predlaganih ukrepov zmanjševanja javnih izdatkov je treba odpraviti, ZUJF je z nekaterimi določili katastrofa za slovensko družbo. Ker imamo vsako leto manj, se vse bolj

10 Prav poučno je bilo v tej luči prisluhniti nemški centralni banki, ko je dan po napovedi padca BDP Nemčije za -0.6% v četrtem kvartalu 2012 takoj bombardirala javnost z ugotovitvijo, da je to zgolj slučaj in da bo že v prvem četrletju 2013 nemški BDP imel spet močno pozitivno rast. Nekaj mesecev je mimo; nima je, a o nemškem gospodarstvu se še vedno govori s pozitivnim spoštovanjem rasti, katere objektivne napovedi pa grejo že pod 1%: To ni rast v pravem smislu, to je stagnacija, ob njej pa imamo recesijo v celotni EU, ki jo Nemčija upravlja.

11 Velik del proračunskega primanjkljaj je zaradi državnih izdatkov za sanacijo bank, ki so v minusu zaradi nevratanja kreditov, ki so jih dale privilegiranim. Slednji so pridobljeni denar že odpeljali v davčni oaze ali sicer izkoristili za večanje premoženja. Tako, pod črto, reveži v Sloveniji financirajo 1% bogatih.

ostro politično (in tudi socialno, medrazredno, medpoklicno, medregijsko) »tolčemo« za večji košček v manjši pogači, kar soustvarja negativno klimo.

14

Povečevanje davčnih prihodkov bo mogoče, če ne bo obveljal učinek, po katerem rast davčnih stopenj zmanjšuje davčno osnovo, tako da je izplen v masi davkov manjši (gre za prehod prek vrha Lafferjeve krivulje). Rast BDP dvigne davčno osnovo in maso davkov. Med ukrepi za povečanje javnofinančnih prihodkov so nekateri sprejemljivi, drugi ne, tretji so nevtralni. Mnogi pospešujejo razslojevanje slovenske družbe. Posredna davka (sladke pijače, srečke) sta sprejemljiva tudi zaradi pozitivne socialne komponente, enako odprava davčnih utaj. Uvedba kriznega davka na plače ali povečanje DDV imata socialne implikacije.

Predvideni premik zaposlenih (v javnem sektorju) med upokojujence ne pomeni prav velike razbremenitve javnih izdatkov, le kanal financiranja se spremeni. Ob tem imamo najmanjše odstotke zaposlenosti starejših v EU, kar nam očitata tako EK EU kot OECD.

Padca zaposlenosti v privatnem sektorju ne bo odpravilo hitrejše odpuščanje v javnem sektorju (ustvarja konfrontacijo javno-zasebno kot politično sredstvo upravljanja z obema skupinama), temveč ukrepi za rast BDP, ki bo povečala zaposlenost v privatnem sektorju. Nič kolikokrat je bilo empirično ponovljeno, da Slovenija po deležu javnega sektorja med zaposlenimi ne odstopa od povprečja EU, države kar ukiniti pa se tudi ne da, posebno če imajo vladne stranke napisane povsem drugačne strategije. Kaj bo naslednji predlog? Z zmanjševanjem zaposlenih in plač v javnem sektorju kar ukiniti javni sektor.

Priporočilo 2: upokojevanje, zaposlovanje

Treba je priznati, da sta rast dobe upokojevanja in večje zaposlovanje mladih konfliktna cilja, kar je logično. Pokojninska reforma je sprejemljiva, a opisana v primerjavi z drugimi problemi preveč detajlno za tak dokument. Še bolj navedena trditev velja za aktivno politiko zaposlovanja, ukrepe vseživljenjskega učenja. Rezultati so po 10 letih poznani: rast brezposelnosti.

Priporočilo 3: sanirati bančni sektor

Čeprav gre za ključen kratkoročni problem, je odgovor nanj med vsemi priporočili v dokumentu najkrajši?! Čas ni zaveznik, ukrepati bi morali takoj. Potreben je polni 24x7 angažma bank in centralne banke, ministrstva za finance, kot je bilo pri saniranju bank v 1992-1996. Imenovani direktorji (neizvršni) za slabo banko pač niso ugledni neodvisni bančni strokovnjaki, ampak vodilni politiki posameznih strank; imenovani tuji izvršni direktorji izhajajo iz ideološke sredine neoliberalcev.

Priporočilo 4: trg dela in zakon o delovnih razmerjih

»Novorek« skriva resnične namene: na primer »flexicurity«, kakor je implementiran v predlogu reformnega programa, v resnici pomeni lažje odpuščanje in je socialno in

zato družbeno negativen. Za rast zaposlovanja in rešitve na trgu dela je potrebna najprej gospodarska rast. Spodbujanje zaposlovanja starejših jemlje delovna mesta mladim. Nasprotovanja delu študentov, socialni podpori, varnosti delovnega mesta,... so vse protisocialni ukrepi, ki nadalje marginalizirajo socialno že tako ogrožene sloje prebivalstva. Ko se govori o padcu zaposlenih v privatnem sektorju, se ne poudari, da pa plače v njem že več let rastejo (ne pa v javnem sektorju) in to kljub krizi ?! Kaj šele dobički nekaterih lastnikov. Morda bi počasnejša rast plač v privatnem sektorju ohranila več delovnih mest tam. Nasprotno z logiko in teorijo je, da v krizi plače menjalnega (=privatnega) sektorja rastejo, nemenjalnega ne, saj bi moralo biti obratno.

15

Priporočilo 5: uravnavanje kvalifikacij za delo

Priporočila za trg dela, upokojeence, pridobivanje kvalifikacij imajo učinek le na dolgi rok; njihov ekstenzivni opis v dokumentu ne pomaga nič k reševanju tekočih težav. Dolgega roka tisti, ki ta dokument pišejo in sprejemajo, kot nosilci odločanja sploh ne bodo doživeli. Za visoko šolstvo: bolonjska reforma je katastrofa, ki jo za izpolnitev lastnih interesov izkoriščajo nekateri reformatorji (privatni visokošolski zavodi, kjer dobiš diplomu skoraj že za plačano šolnino). Tako bomo kmalu imeli preko 50% populacije z diplomo tretje stopnje, kakovost (zahtevnost študija) pa se z reformo bistveno znižuje. V svetovnem merilu nas bo takšna usmeritev potiskala navzdol v nekonkurenčnost.

Priporočilo 6: ukrepi za povečanje odprtosti trga – izboljšanje poslovnega okolja

Stalna organizacijska prestrukturiranja so metanje peska v oči, da se nekaj dela – rezultati? Našteti cilji zakona o državnem holdingu so nesmisel. Sploh ni potrebna združitev. Kaj v resnici za tem stoji: možnost vpliva koalicijskih strank, odprodaja tujcem ? Predlagano izboljšanje stečajnih postopkov je hvalevredno, le pravosodje je potrebno še ekonomsko izobraziti in ne izganjati ekonomije iz študija prava, da bodo akterji (sodniki, tožilci, kaj šele stečajni upravitelji) razumeli za kaj ekonomsko gre.

Priporočilo 7: rast plač podpira konkurenčnost

Enotni stroški dela pri nas že nekaj časa padajo. Kaj pa rast dohodkov ostalih faktorjev kot so kapital (obresti), naravni viri (rente), menedžerske plače,... o njih nič. Znova določilo v korist lastniške elite in v škodo pauperizirane večine.

2.5 Sistemske reforme: doseganje ciljev strategije EU2020

Gre za oddaljene cilje. Čeprav je nova strategija EU nekaj bolj realistična od prejšnjih dveh: EU2005, EU2010, bo tudi ta do 2020 povožena. Zapisovanje ciljev je lažje in manj odgovorno, če so cilji bolj oddaljeni, njihova kvantifikacija in operacionalizacija manj natančna. Zato je o njih na tem mestu tudi manj konkretnih pripomb. Odgovori v programu za posamezna področja strategije 2020 so v resnici zgolj katalog opravil posameznih ministrstev in kot taki preobširni, utrujajoči. Ključno je, da brez povrnitve gospodarske

rasti ne bo doseganja napovedanih ciljev na specifičnih področjih raziskav in razvoja, izobraževanja, podnebja in energetike ter trga in socialne varnosti. Gre za eksternalije ekonomskih ukrepov, ki pa imajo močan povraten učinek na njihov učinek.

2.6 Načrtovani reformni ukrepi v 2013, 2014

V tem poglavju programa se v veliki meri ponavljajo trditve iz predhodnih poglavij oziroma opisujejo tabele iz obeh dodatkov. Njim in predhodnim poglavjem nasproti je postavljen alternativni reformni program, ki nas bo res izvlekel iz krize; predloženi reformni program je »deja vu« in jo le poglablja.

16

Prioritetni ukrepi- odziv nanje

Prva prioriteta mora biti rast BDP, saj se brez nje ne more uresničiti nobeno od priporočil (poglavje 4) in ciljev EU2020 (poglavje 5) v programu.

- Vpis fiskalnega pravila v pravni red (ustavo) ni prioriteten, je pa škodljiv ukrep. Kot že večkrat povedano, se z vpisom odrečemo še edinemu preostalemu ključnemu instrumentu (anticiklične) ekonomske politike, potem ko smo se instrumentom monetarne politike praktično že odrekli v korist ECB.
- Nadaljnje zmanjševanje plač in zaposlenih (oboje !) v javnem sektorju je prociklični ukrep, ki bo padec gospodarske aktivnosti še poglobil in je kot tak nesprejemljiv.
- Napovedano nadaljnje prenavljanje pokojninskega sistema pomeni praktično zmanjševanje pokojnin, kar je tudi nesprejemljiv prociklični ukrep.
- O slabi banki je pisano vsaj na štirih mestih v dokumentu; izvedba naj bo kompromis, kot je opisano kasneje.
- Izboljšanje upravljanja s kapitalskimi naložbami države preko državnega holdinga ni zagotovljeno, je »wishful thinking« s povsem neekonomskimi cilji.
- Ideja aktivne industrijske politike je pozitivna, saj od krize naprej dobiva podporo v svetu tako v teoriji kot v praksi in to po letih izganjanja države v korist trga tudi v razvojnih strategijah (avtor, 2012). Pri tem je namesto prednostnih sektorjev bolje podpirati najboljša podjetja (blue chips) ne glede na sektor, iz katerega prihajajo. Gre za nacionalne šampione.
- Boljši dostop do virov financiranja je ključen za povrnitev rasti BDP; sam podjetniški sklad je pri tem majhen kamenček; gre za kreditiranje podjetij (prebivalstva) s strani bank.
- Izboljšava pravnih okvirov za poslovno okolje: ne-implementacija obstoječe zakonodaje je večji problem kot potreba po novi zakonodaji. Gre za tipično zakonodajno evforijo kot nadomestek za slabo delovanje obstoječega sistema, za katerega je potrebna politična volja. Pri tem bi za tujce in domače morali veljati enaki pogoji gospodarjenja.
- Tuje neposredne investicije bo najbolj pospešila povrnjena rast BDP in pozitivna klima, pametne izjave nosilcev oblasti in medijskih »strokovnjakov«. Psihološki učinki postajajo v svetovnem gospodarstvu zelo pomembni, pri nas so podcenjeni. Razne nove

koordinacije ministrov imajo poznano slab operativni učinek. Združevanjem sledijo razdružitve in potem spet združitve – gospodarstvo pa gre svojo pot.

- Internacionalizacija slovenskega gospodarstva na druge trge izven EU je smiselna usmeritev že iz časov ob vstopu v EU, saj bi pomagala amortizirati negativne šoke usklajenega gibanja gospodarstev v EU (kot danes, ko smo v padu BDP).
- Turizem je vreden vzpodbude, a celotnega slovenskega gospodarstva ne bo rešil, zato ni potrebno njegovo posebno izpostavljanje. Tudi industrija in druge storitev pomagajo, tudi kmetijstvo lahko prispeva k rasti, a ga v reformnem programu neopravičeno sploh ni.
- Postavljati pod vprašaj sedanjo politiko minimalnih plač (pomeni, da jih želijo znižati, kam, na kitajsko raven?) je socialno-družbeno nevzdržno; prej je treba obdavčiti premoženja brez dokazljivega izvora in vrniti depozite po davčnih oazah in skrite račune. Vzpodbujanje k slednjemu z odpustki sooča ekonomski in moralni vidik.
- Trg dela naj se prilagaja postopno, rast BDP bo hitro rešila mnoge probleme.
- Ob doseženi pozitivni rasti BDP bo več zaposlovanja, manj črnega dela, ob ustrezni študentski in kreditni politiki bo tudi študentsko delo manj kritično.
- Popolna ekonomizacija prostorskega načrtovanja je spet eno od področjih, na katerih se pod krinko ekonomske učinkovitosti želi odpraviti vse strokovne standarde, moralne družbene norme in kulturo na neekonomskem področju nadomestiti za ekonomskimi normami.
- Namesto iskanja načina izgradnje novih stanovanj bi bilo potrebno najti način prodaje zgrajenih neprodanih stanovanj. Gradnjo je mogoče usmeriti tudi v infrastrukturo preko javnih investicij (kot »new deal«).

17

Takih področij je še veliko, pri tem pa bo potrebno zaustaviti prodor anglosaksonskega modela kulture. Gre v resnici za »ekonomizem«, uvedbo tržne družbe, ne zgolj tržne ekonomije, kot pravi Sandel (2012), ki je našim prostorom in ljudem kulturno tradicionalno tuj. Privilegirana elita s prednostjo v startu se drži tržnega mehanizma, da bi lahko to prednost izkoristila v svoj materialni prid ali politični vpliv. Sedanjo imperialnost ekonomije (posebno finančne) v osvajanju drugih področij družbenega življenja bo morala vsaj dopolniti njena pohlevnost v sprejemanju dognanj in vrednot iz drugih področij družbe, tako teoretično kot v življenjskem vsakdanu.

III. PREDLOG ALTERNATIVNEGA PROGRAMA – ŠOK TERAPIJA ZA POVRATEK

Predloženi nacionalni reformni program je le nadaljevanje 10-letnega »zablodelega« vodjenja gospodarstva: (sistem in politika), kar nas je pripeljalo v ekonomsko brezno in ga bo še poglobilo. Potrebna je šok terapija izhoda iz slovenske ekonomske krize, ki bo takoj izboljšala tudi socialno in politično klimo. Ekonomska politika zategovanja pasu

nas potiska že peto leto navzdol. Ključno je spremeniti vrstni red ukrepanja (sequencing): najprej rast BDP, potem konsolidacija in ne obratno (avtor 2008).

18

S predlaganim alternativnim programom ekonomske politike gre v resnici za drugo ekonomsko osamosvojitve Slovenije, prva je bila ob proglasitvi samostojnosti v začetku 1990-tih. Tedaj smo se znali upreti zunanjim pritiskom in nasvetom, izbrali pot sui generis in z njo uspešno 13-letno gospodarsko rast. Potem je prišlo podrejanje napačni ekonomski politiki EU¹², ki je najprej napihnila balon, čemur je sledil velik pok, ki nas še vedno potiska navzdol. Zaradi dodatnih domačih napak je bil padec globlji in traja dalj časa, kot v drugih članicah EU (izjemi Grčija, Ciper), kjer je zaradi napak politike EU tudi prisoten. Čas je, da se ponovno osamosvojimo napačnih zunanjih (EU) in domačih nasvetov (neoliberalci, ki bi bili radi samo neoklasiki) in zastavimo pot tam, kjer smo jo 2003 prekinili.

Sistemske reforme (v modificirani inačici) naj ostanejo in se še pospešijo. Potrebne so primarno spremembe v ukrepih ekonomske politike, kar zdaj začenja priznavati tudi EK EU, pričakuje pa ves svet. Intervencija v začarano spiralo (padec BDP, zato slaba podjetja-slabe banke- slaba podjetja) mora biti presekana od zgoraj, da bi bila uspešna: torej od monetarnih (centralna banka) in/ali fiskalnih avtoritet (vlada). Ni res, da sami v Sloveniji na teh dveh področjih ne moremo nič narediti (trditev neoliberalcev). Na monetarnem področju ne izkoriščamo niti možnosti ki jih imamo, še vedno imamo proste roke za ustrežnejšo fiskalno politiko.

Procikličnost dosedanjih ekonomskih ukrepov (in sistema) je potrebno zamenjati s proticikličnostjo, da zlezemo iz ekonomskega (in družbenega) brezna. Konkretno, v obdobju 2004-2008 je bilo stimulirano že tako pregreto gospodarstvo, v času po krizi pa je zavirano že tako padajoča gospodarska aktivnost. V prvem obdobju je vlada pospešila finalno povpraševanje s plačno reformo javnega sektorja, Banka Slovenije pa s podporo kreditni ekspanziji (in zadolževanju zunaj) v času napihovanja balona. Tako sta fiskalno in monetarno ogrevala že pregreto gospodarstvo. V času krize še dodatno zavirata gospodarstvo: vlada z nadaljnjim zmanjševanjem plač javnega sektorja in krčenjem drugih javnih izdatkov, Banka Slovenije z ukrepi ustvarjanja kreditnega krča.

Ali gre pri tem za nerazumevanje (neznanje) ali zavestno ustvarjanje doktrine šoka? Negativna rast in nezaposlenost silita ljudi v materialni stiski, da so tudi za prodajo blue chipsov tujcem, kar se imenuje »privatizacija« za majhen denar (po Stiglitzu, 2013, »bribizacija« bribe =podkupnina), če se jim z njo obljudlja zaposlitev, čeprav le z minimalnimi plačami. Upravljanje in last, suverenost so za ljudi v eksistenčni stiski, v katero so porinjeni, drugotnega pomena.

¹² Če teoretiki, vodilni neevropski dejavniki razlagajo EU, da je njen program austeriteta napačen., to delajo iz sebičnega interesa, da EU recesija ne prizadene tudi njih v izvozu na EU trge. EU je računala na izvoz kot gonilo rasti (seveda ne socialni izboljšanje) ob siceršnjem stiskanju (austeriteta), kar pa je odvisno od pospešene gospodarske rasti v svetu; nje pa je vse manj tudi po najnovejših aprilskih 2013 napovedih IMF, OECD, EBRD.

Nasprotno, v sedanji krizi je potrebno s fiskalno in monetarno vzpodbudo povrniti gospodarsko rast; ob njej bo vse delovanje politično, socialno in ekonomsko lažje. S kopiranjem že deset let uvajamo ne le tržno gospodarstvo, ampak tržno družbo, kar je nesporejmljivo (posebno, glede na strankarske programe za sedanjo koalicijo). Uvajanje trga na področja in aktivnosti, kjer veljajo tudi v naši kulturi drugačne, bolj moralne norme in neekonomski kriteriji, siromaši že doseženo kakovost življenja v kulturi, zdravstvu, šolstvu, pravosodju,....

1. Drugačna ekonomska politika

Predlog novega alternativnega programa v primerjavi z osnutkom sedanjega je podan v naslednji tabeli, zgolj za leto 2013, v 2014 pa bi morali biti pozitivni premiki še bolj izraziti:

19

Makroekonomski cilji Slovenije v 2013

	REFORMNI PROGRAM	ALTERNATIVA
rast BDP	-1.9%	+2.0%
BREZPOSENOST	10%	pod 9%
	preko 130.000	pod 120.000
Plačilna bilanca-saldo	vsaj +4% BDP	do +2% BDP
Primanjkljaj proračuna	-2.9% BDP	-4 do -5% BDP
Rast kreditov bank	negativna	pozitivna

Utemeljitev:

1/ **Proračunski primanjkljaj** naj ostane na 4% do 5%, se ne zmanjša na 2.9%, kar bo pridobilo 1.1 do 2.1% več javnih izdatkov. S fiskalnim multiplikatorjem to pomeni okrog 1.6 do 3.5% BDP večjo rast, torej namesto s programom predvidenih -1.9% že - 0.3 do + 1.6%. Dodatni izdatki države se porabijo za izobraževanje, R&D države, vsaj ohranitev mase plač javnega sektorja, če ne malo povečanje. Z njimi se končno začno javne investicije v infrastrukturo (tretja cestna os, drugi tir). Tudi izravnani proračun, ki naj bi ga zlato pravilo uzakonilo, deluje prociklično ! Izravnavanje proračuna v krizi le-to še pogloblja, sicer manj, če se ga dosega z dvigom prejemkov, kot če z znižanjem izdatkov.

2/A to ni vse, je le fiskalna plat ekonomske politike. Aktivni ukrepi **monetarne politike** morajo odpraviti kreditni krč (vključujejo: garancije države, odlog dviga kapitalske ustreznosti bank, sklad tveganega kapitala pri banki Slovenije, upočasnitev slabitev v bankah, pridobiti razpoložljiva sredstva ECB, omogočiti vstop podjetij na tuje kapitalske trge, iztisnitev propadlih finančnih holdingov iz lastniške strukture podjetij, zamenjava terjatev v lastniške deleže skupaj s finančno prokuro bank v zadolženih podjetjih), rast kreditov bo pomagala proizvodnji, potrošnji, investicijam, tako da bo domača finalna potrošnja dosegla rast za okrog 2 do 3% BDP, produkt pa porasel za 1.7% do 2.5%. Aktivna politika s polno angažiranostjo BS je potrebna takoj.

3/ **Brezposelnost** ne bi smela več rasti, z rastjo BDP se mora v 2013 celo zmanjšati vsaj za nekaj tisoč mest, stopnja brezposelnosti ne sme doseči 9%.

4/ Dosegati pretirano velik **plačilno bilančni** presežek je nesmisel (načrtovano po nekaterih virih celo 5% do 6% BDP), saj pomeni odrekanje razpoložljivemu produktu in s tem dodatno trpljenje prebivalstva in gospodarstva. Tega, razen Kitajske, danes v svetu ne počne nihče. Z rastjo predvsem uvoza surovin in produkcijskih sredstev je potrebno podpreti domačo proizvodnjo, ki bo tako lahko še več izvažala. Nekaj povečanja finalnega uvoza je iz socialno-političnih razlogov smiselno, presežek bilance pa naj ne bi bil v 2013 preko 2% BDP. Ob doseženi domači gospodarski rasti je kasneje lahko več za pridobitev finančnih sredstev za odplačilo dela tujih kreditov.

20

5/ Za **likvidnost** države je za zdaj še potrebno prodajati obveznice v tujini (tudi v Aziji), a tudi doma. Ne bi se smeli dati izsiljevati finančnim trgovcem, ki bi radi imeli Slovenijo finančno na kolenih, da bi lahko pokupili najboljše blue-chipse po bagatelnih cenah (fire sale), pri čemer imajo pomoč tudi od domačih kvizlingov (zasebna korist od prodaje?). Tudi države - najbolj kritični dolžniki - ne prodajajo blue chipsov, Slovenija, ki ni kritično zadolžena, pa naj bi jih? In, tudi če prodamo vse državne blue-chipse v brezcenje v sedanjih situaciji, niti približno ne bomo zbrali dovolj denarja za pokritje tekoče likvidnostne luknje, enkrat prodanega pa ni več mogoče povrniti (zlomljena posoda), ekonomska suverenost je izgubljena za vedno. Slovenija, ki je podpovprečno zadolžena, bo prodajala lastne gospodarske nosilce, najbolj zadolžene države pa jih ne. Ali ni tukaj nekaj hudo narobe?

2. Ustrezne reforme sistema

6/ **Sanacija bančništva** bo v praksi šla po uspešnem¹³ modelu bančne sanacije iz začetka 90-tih let: hkrati delno prenos na slabo banko in delno samo-sanacija bank s potrebno dokapitalizacijo (avtor 2010). Seveda je forenzični pregled vseh slabih kreditov priporočljiv in ustrezne sankcije tudi, drugo vprašanje pa je, kaj se prenaša na slabo banko. Kritike slabe banke (da bo trajanje prenosa kreditov predolgo, da ni opravičena z njo tudi pomoč privatnim bankam, ki so bile pri nekaterih slabih kreditih v sindikatu z državnimi bankami, z državnim denarjem in da je načrtovan znesek prenosa prevelik), bodo v praktični kompromisni izvedbi z dokapitalizacijo odpravljene ali vsaj omiljene. Pri prenosu in pri dokapitalizaciji bodo predvidena finančna sredstva države izkoriščena postopoma, ne naenkrat; šele, ko pride do prenosa in zapadlosti; torej ne ves znesek v tem letu.

Sistemske je slaba banka dejstvo, vendar v konkretni izvedbi naj pomeni le približno 0.8 milijarde prenosov selekcioniranih slabih terjatev nanjo, ne 4 milijarde €; ostalo

¹³ Revidirana letna poročila NLB kažejo, obseg izgub pred sanacijo v času 1989 do 1992 kar -564 milijonov € (preračunano), znesek dobičkov po njej v 1993-2003 pa +690 milijonov €. Slabih kreditov je bilo preneseno na ASB v višini okrog pol milijarde € (manj kot je Državni Zbor odobril), pri čemer so jih kasneje ASB in njene naslednice povrnila vsaj tretjino. Ni bila zama. NLB je v tem času pridobila kar nekaj mednarodnih priznanj za poslovanje in kot zgled za uspešno bančno sanacijo.

sanacijo naredijo banke same (skupaj s potrebno dokapitalizacijo). Konkretno je potrebno nacionalizirati (finančne) holdinge in država kot novi lastnik naj pobere njihove depozite, ki jih imajo skrite na računih v tujini.

Glede selekcije, kaj se prenaša v slabo banko, velja: ne krediti dobrim podjetjem, ne krediti, kjer je sindikat državnih s privatnimi (tujimi) bankami), ne kreditov podjetjem z verificiranimi dobrimi programi in dobrim (novim, lahko tudi tuji direktorji) vodstvom. Banke v sanaciji delujejo ves čas preko interne slabe banke, za njih prepuščene slabe kredite in kliente organizirajo skrbnike in skupaj z njimi pripravijo sanacijske načrte, vsaj finančni del.

21

Vroča polemika pro in contra slaba banka je tako odveč, v praksi bo oboje, slaba banka in dokapitalizacija. Ključno je, z bistveno manjšimi stroški, to pa le, če bo hitro pozitivna gospodarska rast, sicer bodo novi doslej dobri krediti postali slabi, banke padajočim podjetjem in prebivalstvu ne bodo dajale kreditov. Če bo rast BDP, pa bodo nekateri slabi krediti postali dobri, saj si bodo dolžniki ob gospodarski rasti opomogli.

7/ **Državni holding** je nepotrebna sistemska rešitev, ki je lahko predmet zlorab. Pomeni korak k integraciji, čez čas bo pa spet razbijanje. K učinkovitosti ne prispeva. Če procesa nastanka ne gre zaustaviti, je potrebno poskrbeti za dobro politično neodvisno upravljanje, kar bo zelo težko, saj je bil v resnici ustanovljen prav z namenom političnega vpliva na blue chipse v državni lasti. Z ustreznim imenovanjem menedžerjev (lahko tudi tuji) in ustreznim, ne zgolj politični, nadzorom, se lahko del nevarnosti odpravi. Najbolje bi bilo odpraviti holding.

8/ Zakonske spremembe na področju **insolvenčne zakonodaje** (stečaj, prisilna poravnava) so sistemska reforma v pravo smer, le v implementaciji je ne smejo zaustaviti privatni interesi. Če lastnik ne more dokapitalizirati podjetja v padcu (negativni kapital), je drugim deležnikom potrebno pravočasno omogočiti vstop s kapitalom (predvsem upnikom podjetja), s čemer naj dosedanji lastnik v celoti in za vedno izgubi vsa lastniška upravičenja, ki jih prevzamejo aktivni deležniki. Dobro izvedena zakonodaja bi bila nekak »slovenski Chapter 11«. Podjetja ne bi bila kar potisnjena v stečaj, s tem pa ne bi bili med nezaposlene potisnjeni tisoči.

9/ **Pokojninska reforma** (smiselna zaradi podaljšanja življenjske dober) ima predvsem demonstracijski učinek za finančne trge, torej finančnike, ki na njih služijo v igri ničelne vsote na račun žrtev kot je Slovenija. Rezultate daje šele na daljši rok, kratkoročni izboljšavi v gospodarsko rast pa ne bo pripomogla. Strašiti z razmerami v 2060 je nestrokovno, saj se bodo demografska gibanja v naslednjih 50 letih gotovo spreminjala.

10/ Reforma **delovne zakonodaje** je bolj vprašljiva; kolikor je potrebna, naj bo postopna; poleg ekonomskih naj sledi tudi socialnim ciljem.

CITIRANA LITERATURA:

Nacionalni reformni program s prilogami, vlada RS, april 2013

*Sandel M. (2012): **What Money Can't Buy**, Penguin, USA,*

*Stiglitz, J. (2012): *The Price of Inequality*, Norton USA*

*Štiblar F. (2008): *Svetovna kriza in Slovenci – Kako jo preživeti ?*, ZRC SAZU, Ljubljana,*

22

*Štiblar F. (2010): *Bančništvo kot hrbtnica samostojne Slovenije*, ZRC SAZU, Ljubljana*

*Štiblar F. (2012): *Zunanji pogoji gospodarjenja*, EIPF, GG, Oktober*

Viri: Poročila EK EU, OECD, IMF, EBRD, EIPF, UMAR.

NEKAJ DOGAJANJ JE PRECEJ DRUGAČNIH OD TEGA, KAR "VE" EVROPSKA KOMISIJA

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

23

Domače trošenje se je februarja zmanjšalo bolj od sezonskega; najbolj je upadlo trošenje države. Trend trošenja prebivalstva se je na najnižji ravni po aprilu lani, obrnil navzgor; investicije so se celo povečale, trend pa se je obrnil navzdol. Število transakcij s stanovanji stagnira, z novimi se zmanjšuje. Izvozno povpraševanje se je po decembrskem obratu okrepilo, a je trajnost te okrepitve vprašljiva. Krepi se izvoz v države izven EU, kjer dinamika v Sloveniji prehitava dinamiko EU, ki jo je v zadnjih letih spremljala. Kratkoročna pričakovanja ne kažejo na večje spremembe zdajšnje dinamike povpraševanja.

Čeprav je bil v dveh od treh mesecev prvega četrletja dosežen presežek v blagovni menjavi, četrletni saldo ostaja negativen; menjava z EU medletno pada, menjava z nečlanicami narašča. Padec uvoza kaže na močno recesijo pri nas, rast izvoza pa je šibka. Delež EU v slovenski trgovinski menjavi pada, še posebno Nemčije, ki jo je v uvozu prehitela Italija.

Gospodarska klima se je v aprilu še malo ohladila; na to je vplivalo znižanje zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v trgovini na drobno. V storitvenih dejavnostih se je klima popravila, a ostaja daleč pod dolgoletnim povprečjem. Zaupanje v gradbeništvu se je nekoliko popravilo, pričakovanja za naslednje tri mesece so se pri preživelih gradbenikih okrepila; še naprej jih najbolj tarejo premajhna naročila. Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno se je v aprilu znižala, trgovino najbolj tareta premajhno povpraševanje in velika konkurenca. Gospodarska klima v celotni EU se je poslabšala; naročila v gradbeništvu so se zmanjšala, prav tako so oslabela pričakovanja v trgovini na drobno in v predelovalnih dejavnostih. Splošni poslovni optimizem je še oslabel.

Industrijska produkcija in produkcija v predelovalnih dejavnostih se je v februarju nekoliko poslabšala, impulzni trend pa se je obrnil navzgor. V EU27 je industrijska produkcija februarja zrasla, medletno pa se je zmanjšala. Med članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na januar prej zrasla v desetih, padla pa v dvanajstih državah. Vrednost gradbenih del je bila februarja višja kot v januarju, a za dobro desetino manjša kot lani; manjše je tudi število opravljenih gradbenih ur. Skupno število turističnih prenočitev se je medletno rahlo povečalo, a se je trendno zniževalo; manjše je bilo število domačih turistov, večje pa število tujih. Zračni prevoz še naprej hitro

upada, cestni potniški pa raste; močno se je popravil pomorski transport. Stanje na trgu dela se je nekoliko umirilo. Število brezposelnih se je marca in aprila zmanjšalo, večino priliva na ZRSZ tvorijo delavci, ki so izgubili delo zaradi zaposlitve za določen čas, večino odliva pa tisti, ki si poiščejo novo zaposlitev za določen čas ali pa se samozaposlijo.

24

Medletna rast cen se je kljub aprilskim podražitvam ponovno znižala, razlike med rastjo cen blaga in cen storitev so se zmanjšale. Zmanjšuje se tudi razlika med harmonizirano inflacijo v Sloveniji in evro območju, posebno hitro se zmanjšujejo razlike v osnovni inflaciji, ki je v Sloveniji že nižja kot v evro območju. Cene industrijskih proizvajalcev se še naprej počasi povečujejo, razlike v rasti cen med področji ostajajo velike; cene proizvodov za domači trg in za trge izven evro območja so zrasle, cene proizvodov za trge v evro območju pa so padle. Pričakovanja ne kažejo na večje spremembe dinamike cen; pričakovane drobnoprodajne cene blaga ostajajo nekaj nad dolgoročnim povprečjem, pričakovane cene storitev stagnirajo. Tudi pri proizvajalčevih cenah kratkoročna pričakovanja ne kažejo opaznih sprememb v dinamiki. Cene surovin so v aprilu porasle, najbolj cene hrane, kovine pa so se pocenile. Navkljub naraščanju so cene surovin konec aprila ostale opazno pod ravniyo pred letom.

Plače tako kratkoročno kot dolgoročno še naprej padajo; razlike v dinamiki so bile velike, dolgoročna dinamika je bila v večini dejavnosti negativna; v letu dni so se najbolj znižale plače v izobraževanju.

Na znižanje je vplivalo manjše število delovnih ur v februarju, ki je bilo precej večje od običajnega sezonskega. Plače v javnem sektorju še naprej pešajo hitreje kot v ostalih; najhitreje v šolstvu. Dinamika enotnih stroškov dela in mase stroškov dela za tri ključne segmente javnega sektorja: državo, šolstvo in zdravstvo kaže, da so enotni stroški dela konec 2012 pod nominalno! ravniyo na začetku krize v vseh treh segmentih in da je bilo zmanjšanje v zdravstvu in v šolstvu večje kot v evro območju. Ker pa se je zaposlenost v javnem sektorju v Sloveniji zmanjševala manj kot v evro območju ali pa se je povečala, je masa stroškov dela v zdravstvu in šolstvu do sredine 2011 porasla bolj kot v evro območju, potem pa se je razlika začela zmanjševati, najbolj v 2012. V ožji državi je masa stroškov dela vse od začetka krize sledila gibanju mase plač v evro območju, le da je bolj nihala. Relativno gibanje enotnih stroškov dela v javnem sektorju je bilo drugačno kot v izvoznem delu gospodarstva, ki od sredine 2010 posluje brez večjih ovir na strani povpraševanja. V predelovalni dejavnosti so enotni stroški dela ves čas krize naraščali približno tako hitro kot v evro območju, zmanjševanje zaposlenosti pa je bilo precej hitrejše, zato je masa stroškov dela od konca 2010 dalje vse bolj zaostajala za ustrezno maso v evro območju. Ker se je izvozno trošenje po 2010 gibalo z enako dinamiko kot v EU, se je konkurenčnost po 2010, v nasprotju s splošnim prepričanjem in mnenjem EU Komisije, v Sloveniji povečevala hitreje kot v EU.

Javnofinančni prihodki so marca padli, aprila pa še za več porasli, a so precej zaostali za lanskimi. K velikemu medletnemu zmanjšanju neposrednih davkov je levji delež zaradi

poračuna preveč plačanega davka prispeval davek na dobiček, k padcu pa je prispevala tudi manjša dohodnina. Prispevki so se aprila popravili, tudi medletna stopnja se je dvignila. Domači davki na blago in storitve so aprila presegle ustrezne davke lani; večino razlike so prispevale trošarine. Ker se je prispevek neto izvoza blaga in storitev k domačemu produktu v drugem delu lanskega leta močno povečal, zaostajanje donosa od davka na dodano vrednost ne preseneča.

Krediti podjetjem in gospodinjstvom so se zmanjšali tako februarja kot marca, medletna stopnja pa se ni spremenila. Krediti podjetjem se zmanjšujejo hitreje kot prebivalstvu. Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu so prenehali rasti po drugem četrtletju 2010 in začeli padati po drugem četrtletju 2011. Zaradi zaostritve zahtev evropskega regulatorja (EBA), so se skupni krediti takrat začeli ponovno zmanjševati tudi v celotnem evro območju. V obdobju zaostrovanja likvidnosti bank se je kreditni potencial bank za kreditiranje podjetij in prebivalstva zmanjšal tudi zaradi večjega kreditiranja države. Celotni krediti (državi, podjetjem in prebivalstvu) so začeli hitreje padati šele lani. Depoziti se zmanjšujejo počasneje kot krediti; skupni so se februarja in marca celo povečali. Povečanje obrestnih mer ECB doslej ni imelo učinkov na obrestne mere na denarnem trgu. Osnovne značilnosti obrestnih mer na drobnoprodajnem trgu ostajajo enake; depozitne se zmanjšujejo, za podjetja so precej višje kot v evro območju, za prebivalstvo pa približno enake. Posojilne obrestne mere stagnirajo, za prebivalstvo so nižje kot v evro območju, za podjetja pa višje.

Februarski pozitivni saldo tudi dvomesečni saldo spreminja v rahlo pozitivnega. K temu so prispevali manjši primanjkljaj na računu blaga, večji presežek na računu storitev ter primanjkljaja na računu dohodkov in tekočih transferov. Neto zunanji dolg Slovenije je bil konec februarja manjši kot konec 2012; v bruto dolgu je že pol suverenega dolga.

SOME DEVELOPMENTS DIFFER FROM WHAT EUROPEAN COMMISSION "KNOWS"

Velimir Bole, Jože Mencinger, Franjo Štiblar, Robert Volčjak

26

Drop of domestic consumption in February was more than seasonal, government spending decreased most. The trend of households spending at its lowest level since has turned upward, investment has even increased, but the trend is negative. The number of housing transactions stagnated, the number of new housing decreased. Export demand has intensified after the December break; the sustainability of this reinforcement is questionable. Exports to countries outside the EU strengthened with the dynamics in Slovenia ahead of EU dynamics. Short-term expectations do not indicate significant change of demand dynamics.

Despite surpluses in two of three months of the first quarter, quarterly trade balance remained negative; trade with the EU was falling, trade with non-EU countries growing. Decline in imports was caused by strong downturn in our country, export growth has been weak. The EU's share in the Slovenian international trade declined, particularly with Germany, which was in imports outpaced by Italy.

The economic climate in April cooled a little. It was caused by the drop of confidence in the manufacturing and retail trade. In the services, the confidence improved but remained far below the longer run average. Confidence in the construction sector recovered and expectations for the next three months by the survivors in the sector strengthened, though it continues to be the most afflicting by lack of orders. Confidence indicator in retail trade in April decreased, the sector is most plagued by a lack of demand and strong competition. Economic sentiment in the EU largely deteriorated; orders in the construction declined, expectations in retail trade and manufacturing worsened.

Industrial production and production in manufacturing deteriorated slightly in February, while impulse trend turned up. In the EU27, industrial production rose in February, but yearly rates decreased. Among the EU countries for which data are available, industrial production in February compared to the previous month, rose in ten and fell in twelve countries. The value of construction works in February was higher than in January but a tenth lower than last year; a number of construction hours was also smaller. The total number of overnight stays of tourists increased slightly annually, number of domestic

tourists decreased, number of foreign increased. Air transportation continued to decline rapidly, while number of passenger in public road transportation grew; there was a strong recovery in maritime transport. The labor market situation has eased somewhat. The number of unemployed fell in March and April. Most of the inflows to the employment offices were formed by workers who lost their jobs due to fixed-term employment, most of the outflows from the offices were created by those who found new fixed-term jobs or self-employed.

The annual price growth, despite an increase in April, fell again, the difference between the growth of prices of goods and services prices decreased. The difference between the harmonized inflation in Slovenia and in the euro area narrowed, especially rapidly decreasing are differences in base inflation which is in Slovenia lower than in the euro area. Industrial producer prices continue to slowly increase, the difference in growth between areas remain large, the prices of products for the domestic market and export markets outside the euro area have been rising, prices of markets within the euro area have been falling. The outlook does not show significant changes in the dynamics of prices in the next few months; expected retail prices of goods remained just above long-term average, expected prices of services stagnated. Short-term expectations show no significant changes in the dynamics of producers prices. Commodity prices in April rose, the most food prices, while prices of metals fell. However, prices of raw materials at the end of April remained significantly below the level a year ago.

27

Wages, in both the short and the long term, continued to fall, the differences in the dynamics were large. Long-term dynamics in most activities is negative, with the largest decline of wages in education. The reduction was partly caused by a number of working hours in February, which was significantly smaller than normal seasonal. Wages in the public sector continue to fall faster than in the rest of the economy, the drop was fastest in the education.

The dynamics of unit labor costs and total wage bill costs for three key segments of the public sector (government, education and health) shows that unit labor costs at the end of 2012 is under the level at the beginning of the crisis and that the reduction in health care and education was higher than in the euro area. However, employment in the public sector in Slovenia decreased less and total wage bill in health care and education before the middle of 2011 increased more than in the euro area. The gap afterwards began to decline, especially in 2012. The wage bill of narrow government accompanied the trend of the wage bill in the euro area, but fluctuated more. Relative development of unit labor costs in the public sector differed from the exporting sector which since the mid-2010 operates without major obstacles on the demand side. The unit labor costs in manufacturing have grown as fast as in the euro area. At the same time, the decline in employment in manufacturing was much faster than in the euro area, so that the wage bill costs since the end of 2010 lagged behind the wage bill costs in the euro area. As the exports after 2010 moved at the same pace as in the EU, the competitiveness, contrary to popular belief, including the EU Commission, in Slovenia increased faster than in the EU.

Government revenues fell in March and increased in April but they were quite below the revenues in last year. The drop of profit taxes contributed the lion's share as the settlement of excess payments was negative; lower income taxes contributed as well. Social contributions in April improved, annual rate has risen. Due to holidays in April reliable assessment of the dynamics is to be seen. Domestic taxes on goods and services in April exceeded the taxes in April last year, excise tax contributed most of the differences. As the contribution of net exports (balance of goods and services) to the domestic product in the second part of last year increased significantly, lagging revenues from value added tax are not surprising.

28

Total loans to businesses and households declined in February and March, the annual rate did not alter. The loans to businesses decreased faster than the loans to households. Total loans to businesses and households stopped growing in the second quarter of 2010 and began to decline afterwards. Due to the tightened requirements of the European regulator (EBA), total credits began to decline again in the whole euro area. During the tightening of banks liquidity, the credit potential of banks to extend credit to companies and households was also decreased by increased lending to the government. Total loans (governments, companies and households) have begun to fall rapidly since last year but have remained higher than at the beginning of the crisis. Deposits are decreasing at a slower pace than loans, total deposits (by companies and households) in February and March even increased.

The effects of the ECB lowered interest rates have not yet been seen on the money market. The basic characteristics of interest rates on the credit market have remained unaltered; deposit rates for businesses are higher than in the euro area, for the households they are about the same. Lending rates have stagnated; for households they are lower than in the euro area, for the companies they are considerably higher.

February's positive balance of payment turned the two-month balance to be slightly positive due to lower deficit in the goods account, higher surplus in the services account and unaltered deficits in the income and current transfers accounts. Net external debt of Slovenia at the end of February was lower than at the end of 2012, half of gross debt was sovereign debt.

AGREGATNO POVPRŠEVANJE IN PRIČAKOVANJA

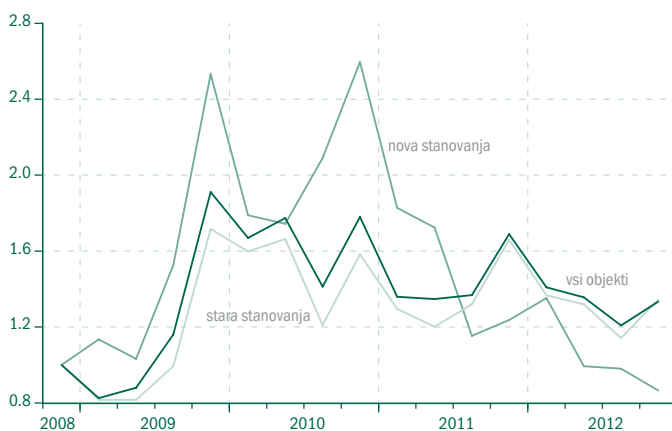
1. Izvozno povpraševanje se glede na evro območje relativno krepi

Podatki o domačem trošenju so dostopni do februarja, ko se je opazno zmanjšalo. Februarja je sicer opazno krčenje trošenja sezonske narave, vendar je dejanski padec močnejši od sezonskega (medletna rast je padla na -5.6%, rast impulznega trenda pa na -1%).

Najbolj se je februarja zmanjšalo tekoče trošenje države za blago in storitve. Medletna stopnja se je zmanjšala kar za 13 odstotnih točk letne rasti. Trošenje prebivalstva je februarja padlo na najnižjo raven po aprilu lanskega leta, ko se je zaustavilo njegovo naraščanje. V primerjavi z februarjem lanskega leta je bilo za 5% manjše, vendar je impulzni trend (ki ne vsebuje ne sezone ne slučajnih vplivov) še vedno kazal naraščanje po okoli 2.5% letno. Trošenje prebivalstva trendno narašča že dva meseca, saj je trendno poraslo tudi januarja. Zadnjikrat se je to zgodilo pred letom dni. Investicije v osnovna sredstva so se februarja celo povečale, ker pa je februar za investicije močan mesec, ne čudi, da se je, navkljub opaznemu tekočemu povečanju (za 10%), investiranje trendno zmanjšalo (po letni stopnji okoli 2%).

Čeprav se je krčenje trošenja prebivalstva v drugem četrtletju lani opazno pospešilo, se na trgu stanovanjskih nepremičnin, pri dinamiki transakcij ni nič bistveno spremenilo. Kot kaže slika, se je dinamika počasnega zmanjševanja obsega transakcij, ki se je pričela po drugem četrtletju 2010 (ko je Banka Slovenije zaostila kapitalske zahteve do bank), nadaljevala tudi do konca lanskega leta. Število transakcij z vsemi objekti (novim in starimi stanovanji ter hišami) se zmanjšuje v povprečju po okoli 2.2% na četrtletje; tako da je bilo število transakcij konec lanskega leta približno tolikšno kot sredi 2008.

Transakcije na trgu nepremičnin

Vir: SURS; lastni izračuni

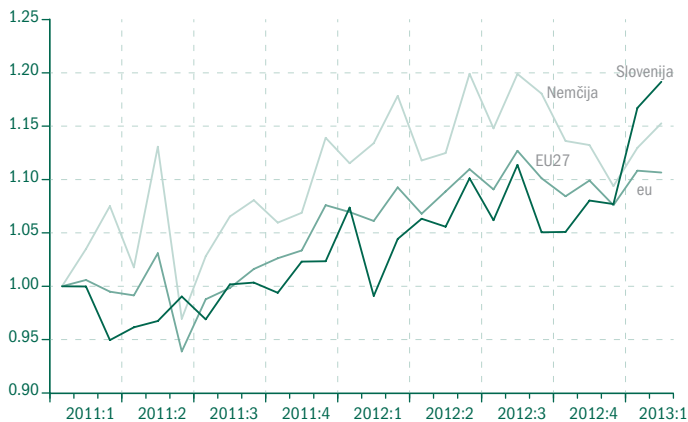
Opomba: Obseg transakcij v četrtletju; podatki so normirani na zadnje četrtletje pred krizo 2008/IV=1.

30

Izvozno povpraševanje se je po decembrskem obratu okrepilo, a je trajnost te okrepitev vprašljiva. Februarja je izvoz Slovenije nominalno porasel za 4.1%; lanskoletno vrednost je presegel za 2.6% in trendno naraščal po preko 12% letno. Marca je izvoz pospešil še bolj, vendar je navkljub temu zaostal za sezonskim povečanjem, zato se je trendno naraščanje zaustavilo. Povpraševanje po izvozu Slovenije v gospodarstvih izven EU27 (extra EU27 izvoz) je po decembrskem obratu pospešilo bolj kot celoten izvoz. Tekoče in medletno je ustrezen izvoz februarja naraščal po preko 14% na letni ravni. V celotni EU se ustreza dinamika (extra EU27) izvoznega povpraševanja, po opazni umiritvi v sredi lanskega leta, povečuje počasneje kot v Sloveniji. Kot kaže slika, velja podobno tudi za izvozno povpraševanje v Nemčiji, saj se po opaznem pojemanju v sredini lanskega leta tudi izvoz v Nemčiji počasneje pobira kot v Sloveniji.

Slika tudi kaže, da je dinamika izvoza v Sloveniji v zadnjih dveh letih zelo podobna dinamiki v povprečju EU. V nasprotju s splošnim prepričanjem (in trditvami EU Komisije) torej ne kaže opaznega zaostajanja za dinamiko izvoza celotne EU.

Izvoz izven EU27

Vir: Eurostat; lastni izračuni

Opomba: Nominalni izvoz v gospodarstva izven EU27; desezonirane vrednosti; normiran na 2011/1=1

Kratkoročna pričakovanja ne kažejo večjega spreminjanja sedanje dinamike povpraševanja. Povpraševanje prebivalstva bo verjetno ostalo nespremenjeno, ali rahlo povečalo dinamiko. Pričakovana prodaja trgovine na drobno ostaja na dolgoročnem povprečju, pri storitvenih sektorjih se pričakovano povpraševanje krepi, vendar je še naprej znatno pod dolgoročnim povprečjem (delež podjetij iz storitvenih sektorjev, ki pričakujejo povečanje povpraševanja, je približno enak deležu podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje povpraševanja).

Izvozna pričakovanja so se po sredini 2012 precej popravila, na začetku drugega četrtertletja letos stagnirajo malo pod dolgoročnim povprečjem. Delež izvoznikov, ki pričakujejo povečanje izvoza presega delež tistih, ki pričakujejo zmanjšanje za približno 15% (dolgoročno povprečje neto pričakovanj je 20%) vseh anketiranih izvoznih podjetij.

Sodeč po pričakovanjih tudi pri investicijah na obzorju ni opazne spremembe. Delež podjetij predelovalne dejavnosti, ki investirajo, se še zmanjšuje, čeprav so napovedi malenkost boljše kot lani. Le v gradbeništvu se pričakovanja še naprej sistematično (a počasi) izboljšujejo; aprila so pričakovana naročila le še malo zaostajala za dolgoročnim povprečjem, a gre za podjetja, ki so v gradbeništvu sploh še ostala živa.

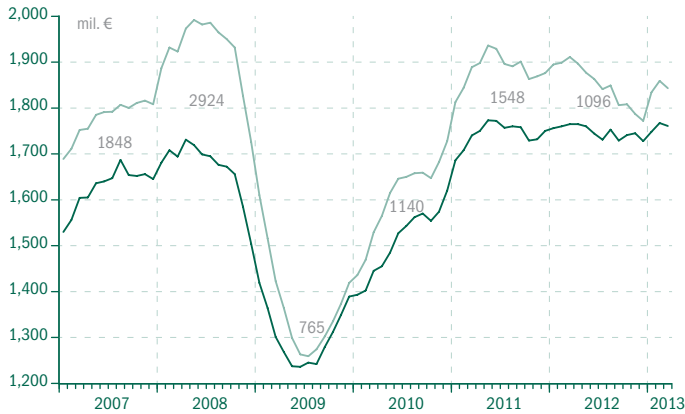
31

2. Presežek v blagovni menjavi tudi marca, a dinamika izvoza slabi, uvoz pada

Čeprav je bil v dveh od treh mesecev prvega četrtertletja dosežen presežek v blagovni menjavi, je četrletni saldo še negativen, vendar manj kot lani. Menjava z EU medletno pada, kar zaradi recesije ne preseneča, menjava z nečlanici EU vse bolj narašča. Padec uvoza kaže na močno recesijo pri nas, rast izvoza pa je šibka. Delež EU27 v slovenski menjavi zadnja leta pada. Če bi bil v osnovi manjši, bi bil »uvoz recesije« manjši. Tretjinski delež nečlanice EU bi bil smiseln cilj.

Februarja 2013 je bil skupni izvoz 1714 milijonov € (2.6% več kot februarja 2012), skupni uvoz 1712 milijonov € (4.0% manj kot pred letom), kar pomeni presežek 2 milijona € in 100.1% pokritje uvoza za izvozom. Pri tem je bila odprema blaga v članice EU 1174 milijonov € (1.8% manj kot leto prej), prejem blaga iz EU 1275 milijonov € (6.3% manj). Primanjkljaj znaša 101 milijon €, pokritje uvoza z izvozom v menjavi s članicami EU 92.1%. V menjavi z nečlanicami EU je bil izvoz 540 milijonov € (kar 14.0% več kot februarja 2012), uvoz 437 milijonov € (3.1% več kot pred letom), kar pomeni presežek 103 milijone € oziroma 123.6% pokritje uvoza z izvozom.

Trgovinska menjava (desezonirana)

Vir: SURS

32

Marca 2013 je bil skupni izvoz 1884 milijonov € (2.3% manj kot marca 2012, a 9.9% več kot februarja letos), skupni uvoz 1873 milijonov € (kar 8.3% manj kot v enakem mesecu lani, a 9.4% več kot februarja letos), kar pomeni presežek 11 milijonov € oziroma 100.6% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi s članicami EU je bil marca izvoz 1291 milijonov € (4.8% manj kot marca lani oziroma 10.0% več kot februarja letos), uvoz 1377 milijonov € (kar 14.2% manj kot leto prej, a 8% več kot februarja letos), kar da primanjkljaj 86 milijonov € oziroma 93.8% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil v marcu izvoz 592 milijonov € (3.8% več kot marca 2012 in 9.6% več kot v februarju letos), uvoz 496 milijonov € (13.8% več kot pred letom in 13.5% več kot februarja letos), kar pomeni presežek 96 milijonov € oziroma 19.4% pokritje uvoza z izvozom.

V prvem četrtletju skupaj je skupni izvoz znašal 5246 milijonov € (1.1% več kot v prvem četrtletju 2012), uvoz 5519 milijonov € (1.7% manj kot lani), kar da primanjkljaj 273 milijonov €, oziroma 95.1% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi v okviru EU je bila četrtletna odprema blaga 3638 milijonov € (2.3% manj kot v enakem razdobju 2012), prejem blaga 4084 milijonov € (3.6% manj kot pred letom), kar pomeni primanjkljaj 446 milijonov € oziroma 89.1% pokritje uvoza z izvozom. V menjavi z nečlanicami EU je bil skupni izvoz v prvem četrtletju letos 1608 milijonov € (9.7% več kot lani), skupni uvoz 1435 milijonov € (4.1% več kot lani), kar pomeni presežek 173 milijonov € ali 112% pokritje uvoza z izvozom.

V razporeditvi po državah delež Nemčije v izvozu vztrajno pada: iz preko 30% pred leti se je zmanjšal na 21.3% v 2012. V uvozu je padel na 18.1%, kar pomeni, da je imela z Nemčijo

Slovenija v 2012 presežek blagovne menjave 417 milijonov. Razlog je položaj Slovenije kot izdelovalke polproizvodov za Nemčijo. V izvozu je bila Italija drugi partner, Avstrija tretji, Hrvaška četrti in Francija peti. V uvozu je Italija celo prehitela Nemčijo, sledijo Avstrija kot tretja, Hrvaška in Francija. Delež EU27 v blagovni menjavi Slovenije pada, v izvozu s 70.8% v 2011 na 69.1% v 2012; v uvozu s 76.5% v 2011 na 75.5% v 2012.

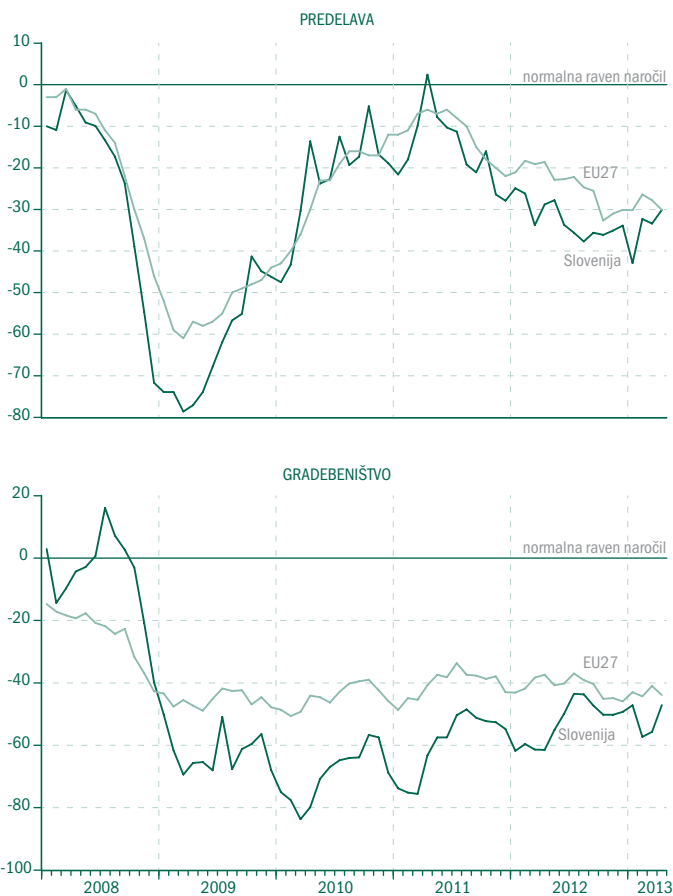
3. Rahla aprilaska ohladitev gospodarske klime

Gospodarska klima se je v aprilu malenkostno ohladila. Po anketi Statističnega urada Republike Slovenije (SURS) o gospodarski klimi se je njen kazalnik v aprilu znižal za odstotno točko glede na mesec prej, od aprila 2012 je nižji za dve odstotni točki, hkrati pa je njegova vrednost za 12 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Na aprilsko poslabšanje gospodarske klime sta vplivali predvsem znižanji zaupanja v predelovalnih dejavnostih in v trgovini na drobno.

Vrednost kazalnika zaupanja v predelovalnih dejavnostih je bila v aprilu za dve odstotni točki nižja kot predhodni mesec, enaka kot aprila 2012 in 7 odstotnih točk pod dolgoletnim povprečjem. V primerjavi z marcem sta se v aprilu najbolj znižali vrednosti kazalnikov proizvodnja ter pričakovan izvoz, zvišale pa so se vrednosti kazalnikov zalog ter pričakovanih cene in pričakovanega zaposlovanja.

V storitvenih dejavnostih se je klima popravila, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v teh sektorjih v aprilu za dve odstotni točki višja kot mesec prej a hkrati za 24 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja, v primerjavi z aprilom lani je bila za odstotno točko nižja.

Naročila v predelovalni dejavnosti in gradbeništvu

Vir: Eurostat

Zaupanje v gradbeništvu se je nekoliko popravilo, saj je bila vrednost kazalnika zaupanja v njem v aprilu za tri odstotne točke višja kot marca in za 18 odstotnih točk višja kot aprila 2012, hkrati pa je bila še za 10 odstotnih točk nižja od dolgoletnega povprečja. Vrednosti kazalnikov pričakovanj za naslednje tri mesece so se v primerjavi z marcem večinoma zvišale, najbolj se je zvišala vrednost kazalnika pričakovana skupna naročila. Aprila je bil glavni omejitveni dejavnik v gradbeništvu nezadostno povpraševaje, s čimer se je spopadalo 53% gradbenih podjetij.

Vrednost kazalnika zaupanja v trgovini na drobno v aprilu se je od predhodnega meseca znižala za dve odstotni točki, glede na april 2012 pa je bil kazalnik nižji za 14 odstotnih

točk. Vrednosti kazalnikov pričakovanj so se aprila v primerjavi z marcem v glavnem znižale, zvišali sta se le vrednosti kazalnikov obseg zalog in prodaja. V aprilu je bil delež podjetij v sektorju, ki jih tare premajhno povpraševanje 59%, polovica podjetij pa je kot omejitveni dejavnik navedlo konkurenco v panogi.

Gospodarska klima se je aprila v primerjavi z enakim obdobjem v letu 2012 v celotni EU27 večinoma poslabšala. V gradbeništvu so se po podatkih Eurostata v aprilu 2013 naročila glede na mesec prej znižala za 2,6 odstotne točke, glede na april lani pa so nižja za 6,2 odstotne točke. Glede na marec so se v aprilu za dobro odstotno točko znižala pričakovanja v trgovini na drobno, pričakovanja v predelovalnih dejavnostih pa so se v enakem obdobju poslabšala za dobri odstotni točki. Splošni poslovni optimizem se je v aprilu v celotni evropski sedemindvajseterici znižal in sicer za 1,2 odstotne točke, v primerjavi z aprilom lani pa je nižji za štiri odstotne točke.

35

GOSPODARSKA AKTIVNOST IN ZAPOSLENOST

4. Industrijska produkcija nekoliko manjša

Industrijska produkcija se je v medletni primerjavi nekoliko poslabšala. Po originalnih podatkih SURS-a je bila v februarju za 0,3 odstotka nižja kot v enakem mesecu leta 2012. Po impulznem trendu pa se je v februarju industrijska produkcija zviševala po stopnji 1,33%. Zaloge industrijskih produktov pri proizvajalcih so bile v februarju za 0,3% manjše kot v mesecu prej, v primerjavi s februarjem lani pa za dva odstotka manjše.

Dejavnost rudarstva se je po originalnih podatkih SURS-a v letošnjem februarju v primerjavi s februarjem 2012 povečala za slabih 14%. Impulzni trend kaže, da se je v februarju zviševala po stopnji 1.91%.

Produkcija v predelovalnih dejavnostih se je po originalnih podatkih SURS-a februarja v primerjavi s februarjem 2012 znižala za 0,3%, medtem ko impulzni trend kaže, da se je v februarju dejavnost predelovalne industrije zviševala po stopnji 1,3%.

V EU27 je februarja glede na januar industrijska produkcija zrasla za 0,4%, prav toliko pa tudi na območju evra. Glede na februar lani pa je letos industrijska produkcija v EU27 upadla za 2,5%, na območju evra pa za 3,1%. Med državami članicami, za katere so dostopni podatki, je industrijska produkcija v februarju glede na mesec prej zrasla v desetih, padla pa v dvanajstih državah in sicer največ v Estoniji in na Malti (-3,9%).

5. Turistično povpraševanje rahlo navzgor, gradbeništvo tone še naprej

Vrednost gradbenih del je bila februarja za dobrega pol odstotka višja kot v januarju, a se je v primerjavi s februarjem 2012 zmanjšala za dobro desetino; hkrati se je v enakem obdobju za 11,3% zmanjšalo število opravljenih gradbenih ur, njihov impulzni trend pa znaša -0,81%.

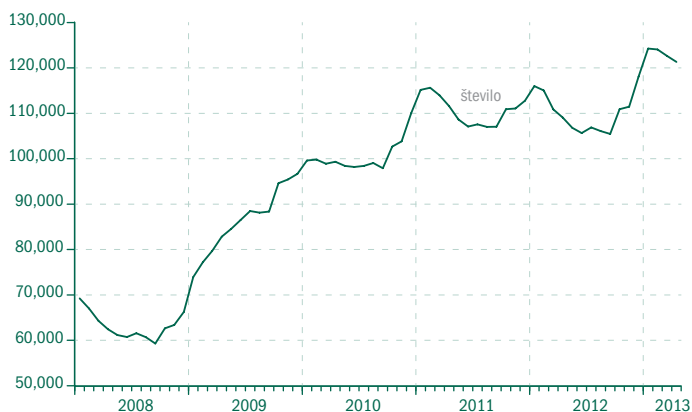
Skupno število turističnih prenočitev se je rahlo povečalo. Februarja jih je bilo za 0,2% več kot v enakem mesecu leta 2012, a hkrati se je skupno število prenočitev v drugem mesecu letos trendno zniževalo po mesečni stopnji -1,33%. Pri tem je spet prišlo do upada domačega turističnega povpraševanja, saj je februarju število turističnih prenočitev domačih gostov upadlo za 1,3% glede na februar 2012, a impulzni trend prenočitev domačih gostov v februarju kaže rast po stopnji 0,68%. Število prenočitev tujih gostov se je februarja povečalo in sicer za 2,5% glede na enak mesec v letu 2012, impulzni trend prenočitev tujih gostov v februarju kaže krčenje po stopnji 1,79%.

Podatki SURS-a o transportu za februar 2013 kažejo, da je bilo v zračnem prevozu prepeljanih za 8,5% manj potnikov kot februarja lani, število opravljenih potniških kilometrov pa je bilo v zračnem prevozu manjše za 5,5%. Potniški promet na brniškem letališču se je v februarju glede na februar lani zmanjšal za dobre 4%. V cestnem mestnem prevozu je bilo februarja prepeljanih za slabih 14% več potnikov kot v istem mesecu 2012. V pomorskem prevozu je bilo v februarju prepeljanega za 21,4% več blaga kot februarja 2012.

6. Sezonsko znižanje brezposelnosti

Na trgu dela se je stanje nekoliko umirilo. Število aktivnih prebivalcev se je v februarju zmanjšalo na 912929 oziroma za 40 oseb glede na mesec prej, glede na februar 2012 pa za dobrih 14 tisoč oziroma 1,5 odstotka. V februarju je bilo 788863 delovno aktivnih prebivalcev. Glede na januar se je število delovno aktivnih povečalo za 152 oseb, glede na februar 2012 pa se je to število zmanjšalo za dobrih 23 tisoč oseb oziroma 2,9 odstotka. Med zaposlenimi jih je bilo v februarju še vedno slabih 93% zaposlenih pri pravnih osebah, njihovo število pa se je od februarja lani zmanjšalo za tri odstotke. Število zaposlenih pri fizičnih osebah se je glede na februar 2012 zmanjšalo za 7,7%. Med samozaposlenimi pa je bilo 58% samostojnih podjetnikov posameznikov, njihovo število se je v februarju povečalo za 103, od februarja 2012 pa se je to število zmanjšalo za 711 oziroma 1,3%.

Iskalci zaposlitve

Vir: ZRSZ

Po zadnjih podatkih ZRSZ je bilo v Sloveniji konec marca 2013 registriranih 122630 brezposelnih oseb, kar je za 1436 oseb oziroma 1,2% manj kot ob koncu februarja, v primerjavi z marcem 2012 pa je bilo brezposelnih oseb za 11771 oziroma 10,6% več. V aprilu se je število iskalcev zaposlitve zmanjšalo še za 1298 na 121332. Na Zavodu za zaposlovanje se je na novo prijavilo 8185 brezposelnih oseb, kar je dobrih 6% več kot v marcu in za 13,8% več kot aprila 2012. Med novo-prijavljenimi je bilo 1060 iskalcev prve zaposlitve, 1852 trajno presežnih delavcev in stečajnikov ter 4108 brezposelnih zaradi izteka zaposlitev za določen čas. Tudi odliv iz brezposelnosti je bil aprila večji kot marca, odjavilo se je 9483 oseb, med njimi se jih je zaposlilo oziroma samozaposlilo 6346, kar je 3% več kot marca in 16,1% več kot aprila 2012.

Po podatkih Eurostata je bila marca 2013 stopnja brezposelnosti na območju evra 12,1%, kar je glede na mesec prej za desetinko odstotne točke več in 1,1 odstotne točke več kot marca lani. V celotni evropski sedemindvajseterici je bila stopnja brezposelnosti v marcu 10,9% in se je glede na enak mesec v 2012 povečala za 0,6 odstotne točke. Po Eurostatovih ocenah je bilo marca v EU27 26,5 milijona brezposelnih oseb, od teh 19,2 milijona na območju evra. Med posameznimi članicami EU so v marcu najnižjo stopnjo brezposelnosti imeli v Avstriji (4,7%) in v Nemčiji (5,4%), najvišjo pa v Španiji (26,7%) in v Grčiji, za katero januarski podatek znaša 27,2%.

CENE IN PLAČE

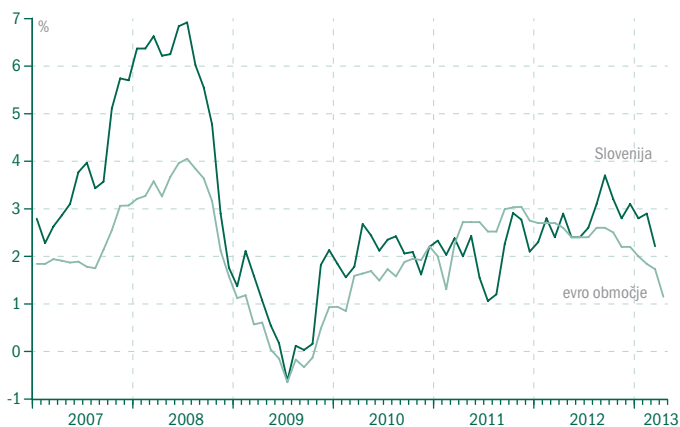
7. Ponovno opazno znižanje rasti cen

Aprila so cene življenjskih potrebščin zrasle za 0.7%, bolj dolgoročna dinamika se je ponovno znižala, medletna stopnja je padla na 1.5%.

Razlike v rasti cen blaga in storitev so bile aprila manjše kot prejšnje mesece (porasle so za 0.7% oziroma 0.5%), vendar cene blaga dolgoročno še naprej rastejo še enkrat hitreje od cen storitev. Življenjske stroške so navzgor potisnile predvsem nove kolekcije v skupini obleke in obutve (k skupni rasti cen so prispevale 0.5 točke), precej manj pa sadje in komunalne storitve (po 0.1 odstotne točke). K umirjanju cen pa so največ (0.1 odstotne točke) prispevali naftni derivati.

Med državami EU primerljiva rast cen (merjena s harmoniziranim indeksom) je bil aprila 0.6%, medtem ko je medletna padla na 1.6% (v evro območju pa na 1.2%). Razlika v rasti cen življenjskih potrebščin med evro območjem in Slovenijo se tako še naprej zmanjšuje; marca je bila 0.5 točke (rast cen v evro območju je bila 1.7%, v Sloveniji pa 2.2%), aprila pa 0.4 odstotne točke. Razlike v rasti osnovne inflacije (ki kaže endogeni del povečevanja cen, saj ne obsega cen energentov in zelene tržnice) se zmanjšujejo še bistveno hitreje. Tako je bila že marca medletna stopnja rasti osnovne inflacije v Sloveniji 1.5%, torej nižja kot v evro območju.

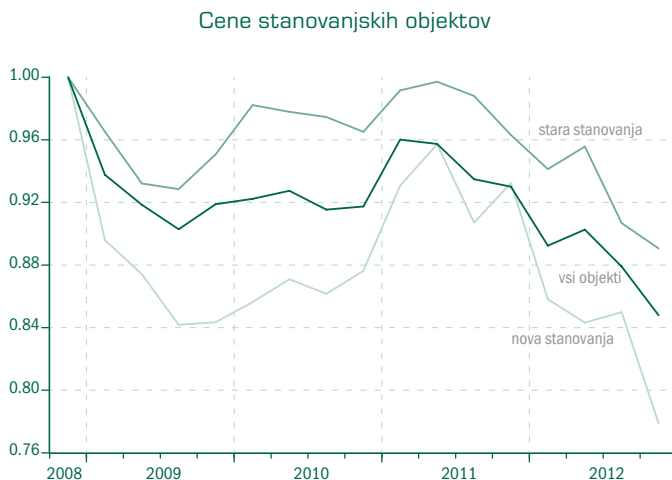
Harmonizirana inflacija

Vir: Eurostat

Medtem ko so se je rast življenjskih stroškov začela zmanjševati pred dvema četrletjema (po avgustu 2012), pa cene stanovanjskih objektov padajo že več kot leto in pol (zmanjševati

so se začele v drugem četrtletju 2011). Najhitreje se znižujejo cene novih stanovanj, te so bile konec lanskega leta že za približno 18% nižje od zadnjega obrata (torej se znižujejo približno za 1% na mesec). Cene starih stanovanj se znižujejo precej počasneje (za približno 0.6% na mesec).

Vir: SURS; lastni izračuni
Opomba: Cene so normirane na 2008/IV=1

Proizvajalčeve cene industrijskih proizvajalcev se še naprej počasi povečujejo, marca so porasle za 0.1% in so bile za 0.8% višje kot pred letom dni. Razlike v rasti proizvajalčevih cen med področji ostajajo še naprej velike. Marca so tako cene proizvodov za domači trg porasle (za 0.3%), za izvozne trge izven evro območja (za 0.2%), medtem ko so za izvozne trge znotraj evro območja padle za 0.3%). Tudi bolj dolgoročno še naprej najhitreje rastejo cene proizvodov za domači trg, vendar so se tudi te v letu dni povečale le za 1.1%. Po namenu porabe so se marca najbolj podražili energenti (za 2.1%), bolj dolgoročno pa so se največ povečale proizvajalčeve cene proizvodov za investicije (v letu dni so se podražili za 1.7%).

Pričakovanja ne kažejo na opazne spremembe v dinamiki cen v naslednjih nekaj mesecih. Pričakovane drobnoprodajne cene blaga tako še naprej ostajajo nekaj nad dolgoročnim povprečjem, medtem ko pričakovane cene storitev praktično stagnirajo vendar opazno pod dolgoročnim povprečjem (delež podjetij, ki pričakujejo zmanjšanje cen presega delež tistih, ki pričakujejo povečanje približno za 10% vseh anketiranih). Tudi pri proizvajalčevih cenah kratkoročna pričakovanja ne kažejo opaznih sprememb v dinamiki.

Cene surovin so v zadnjem mesecu (aprilu) porasle za 0.4%. Najbolj so se povečale cene hrane (za približno 2.3% v evrih), najšibkejša pa je bila dinamika pri kovinah, kjer so cene

(v evrih) padle za 3.5%. Navkljub naraščanju pa so bile cene surovin konec aprila še opazno (v evrih za 7.4%) pod ravniyo pred letom dni. Najmanj so se v letu dni znižale cene nafte in kovin (v evrih za 2.3% oziroma 4.4%), najbolj pa cene neprehrambenih kmetijskih surovin (v evrih so se v letu dni zmanjšale za 12%).

8. Plače še naprej navzdol

40

Povprečne plače so se februarja zmanjšale za 1.7%. Tudi bolj dolgoročno (medletno) so se povprečne plače zmanjšale za enak odstotek. Bolj dolgoročna dinamika merjena z impulznim trendom je bila 1.5% letno.

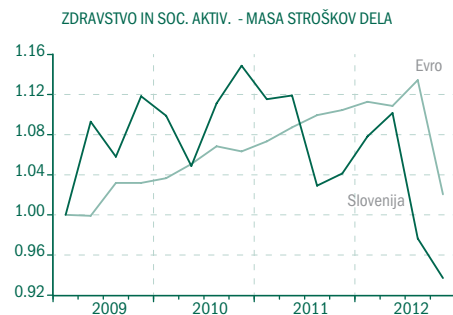
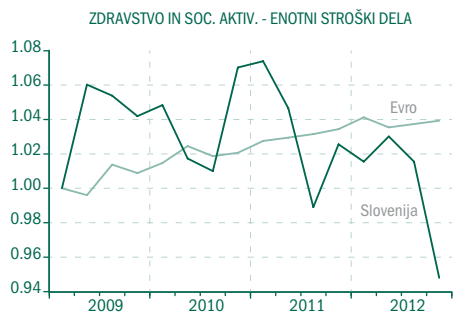
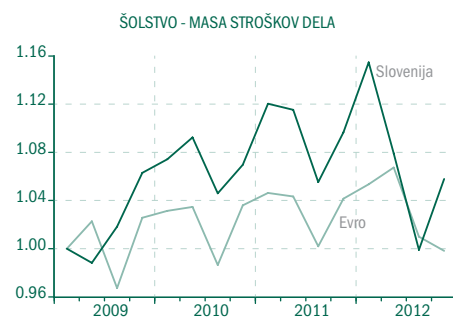
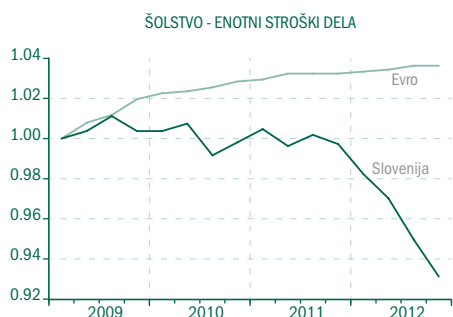
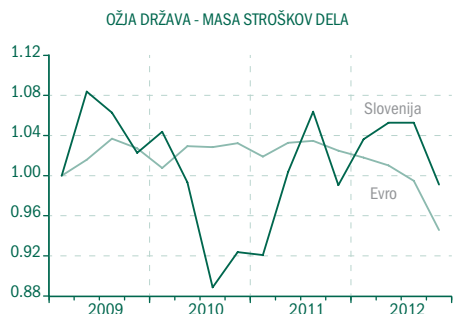
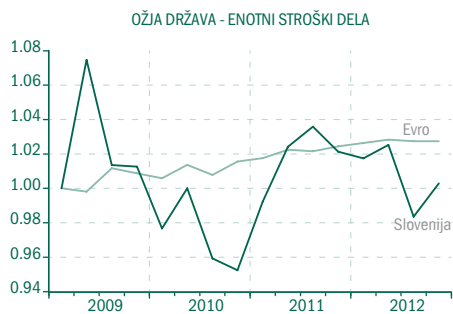
Razlike v dinamiki povprečnih plač med sektorji so bile velike, vendar so praktično v vseh, razen v izobraževanju padle. V izobraževanju so ostale nespremenjene, najbolj pa so se zmanjšale v rudarstvu (za 10.7%). Tudi v bolj dolgoročni (medletni) dinamiki so bile razlike med sektorji velike. Plače so se bolj dolgoročno povečale le v treh sektorjih; največ v oskrbi z električno energijo (2.6%), v rudarstvu (za 0.6%) in v predelovalni dejavnosti (za 0.3%). V vseh ostalih sektorjih je bila bolj dolgoročna dinamika plač februarja negativna. V letu dni so se najbolj zmanjšale v izobraževanju (za 5%).

Pri analiziranju povprečnih plač v februarju je seveda potrebno upoštevati opazno manjše število delovnih ur v primerjavi z januarjem in drugimi meseci. Letos je bilo zmanjšanje še zlasti veliko (za skoraj 11%). Zmanjšanje delovnih ur je bilo za okoli 4 odstotne točke večje od sezonskega. Zato so se povprečne plače za plačano uro, navkljub padcu povprečnih plač, opazno povečale, medletno so porasle za 2.2%.

Tudi na začetku letošnjega leta plače v javnofinančnem sektorju še naprej pešajo hitreje kot v ostalih sektorjih. V povprečju prvih dveh mesecev so bile v celotnem gospodarstvu povprečne plače za 1% nižje kot lani, v javnofinančnem sektorju (navadno povprečje stopenj rasti ožje države, šolstva in zdravstva s socialnim varstvom) pa 3.5%. Najhitreje se zmanjšujejo plače v šolstvu.

Enotni in celotni stroški dela v javnofinančnem sektorju

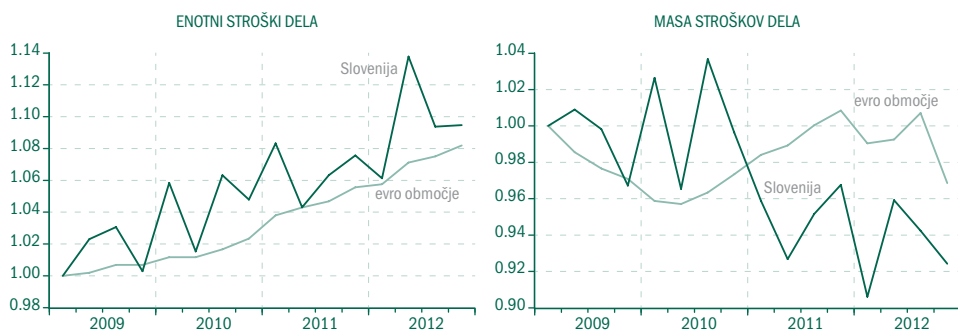
Vir: Eurostat, lastni izračuni

Opomba: Podatki za javnofinančni sektor; stroški dela so desezonirani in popravljeni za število delovnih dni; masa stroškov dela je izračunana kot produkt zaposlenosti in enotnih stroškov dela; podatki so preračunani na 2009/I=1

Na sliki je prikazana dinamika enotnih stroškov dela in mase stroškov dela za tri ključne segmente javnofinančnega sektorja: ožjo državo (javno upravo, obrambo in obvezno socialno varstvo), šolstvo in zdravstvo s socialnimi aktivnostmi. Da bi bila lažja primerjava »prispevka k stabilizaciji javnih financ« med segmenti in glede na evro območje, so

stroški dela preračunani na začetek krize (stanje v prvem četrtletju 2009 je enako 1). Ker je lahko dinamika mase stroškov dela različna od enotnih stroškov dela (zaradi različnega zaposlovanja), je prikazana dinamika tako enotnih stroškov dela kot tudi mase stroškov dela. Na dlani je, da so enotni stroški dela konec 2012 pod (nominalno!) ravniyo na začetku krize v vseh segmentih javnofinančnega sektorja. Prav tako je očitno, da je bilo zmanjšanje v dveh, v zdravstvu in še zlasti v šolstvu, bistveno večje kot v evro območju (za 7% oziroma 11% glede na začetek krize). Ker pa se je zaposlenost v javnem sektorju v Sloveniji zmanjševala manj intenzivno kot v evro območju, v šolstvu se je celo opazno povečala, je masa stroškov dela tako v zdravstvu kot v šolstvu do 2011/II porasla (glede na začetek krize) bolj kot v evro območju, potem pa se je razlika začela zmanjševati; opazno se je zmanjšala še zlasti v 2012. Istočasno je v ožji državi masa stroškov dela celotno obdobje po začetku krize praktično sledila trajektoriji mase plač v evro območju, le da je nekoliko bolj nihala. Tako se je od začetka krize do konca 2012 masa stroškov dela v ožji državi povečala kumulativno za približno 4%, v šolstvu pa za 6% več kot v evro območju, medtem ko se je v segmentu zdravstva in socialnih aktivnosti masa stroškov dela kumulativno zmanjšala za 6%, glede na 2009/I v evro območju pa povečala za 2%!

Stroški dela v predelovalni dejavnosti

Vir: Eurostat, lastni izračuni

Opomba: Podatki so za predelovalno dejavnost; stroški dela so desezonirani in popravljeni za število delovnih dni; masa stroškov dela je izračunana kot produkt zaposlenosti in enotnih stroškov dela; podatki so preračunani na 2009/I=1

Relativno gibanje enotnih stroškov dela v javnofinančnem sektorju je torej bilo opazno različno od gibanja enotnih stroškov dela v izvoznem delu gospodarstva (predvsem v predelovalni dejavnosti), ki od sredine 2010 dalje dejansko posluje brez večjih ovir na strani povpraševanja. V predelovalni dejavnosti so namreč enotni stroški dela vse razdobje po začetku krize naraščali približno tako hitro kot v evro območju. Konec 2012 so bili za približno 9% višji kot na začetku krize (2009/I). Istočasno pa je bilo zmanjševanje zaposlenosti v predelovalni dejavnosti precej hitrejše kot v evro območju, tako da je masa stroškov dela od konca 2010 dalje vse bolj zaostajala za ustrezno maso stroškov dela v evro

območju. Od začetka krize se je masa stroškov dela v predelovalni dejavnosti kumulativno (nominalno) zmanjšala za približno 7%, približno še enkrat več kot v evro območju! Istočasno pa se je, kot je bilo dokumentirano v poglavju o trošenju, izvozno trošenje po 2010 gibalo z enako dinamiko kot v EU. Na enoto stroškov dela se je potemtakem izvoz bolj povečal kot v EU - konkurenčnost dela se je torej po 2010, v nasprotju s splošnim prepričanjem, vključno z EU Komisijo, v Sloveniji opazno hitreje povečevala kot v EU!

FINANČNA GIBANJA

43

9. Sprejemanje zaključnih računov je povzročilo opazna povračila davka na dobiček

Javnofinančni prihodki so marca padli (za 4%), aprila pa še za več porasli (za 15.5%). Bolj dolgoročno so precej zaostali za lanskimi vrednostmi, saj so bili aprila za 9.4% nižji od ustrežne vrednosti v lanskem letu.

Veliko medletno zmanjšanje aprilskih javnofinančnih prihodkov je nastalo pri neposrednih davkih. Ti so se v primerjavi z marcem sicer zmanjšali le za 1%, vendar bi morali, zaradi sezone (sprejemanja zaključnih računov in torej poračunov davka na dobiček), močno porasti. Prav izpad aprilskega davka na dobiček je prispeval levji delež k izpadu neposrednih davkov. Aprila je namreč bil poračun davka na dobiček negativen, do tega je verjetno prišlo zaradi obračunavanja ne-znižanih akontacij davka na dobiček v lanskem letu. Preveč plačan (po previsoki stopnji obračunan) davek je poračunan pri zaključnem računu. Opazno (za 36 milijonov) je bila aprila manjša tudi dohodnina. Ker pa se aprila pogosto premika timing vplačil (zaradi treh prazničnih dni konec meseca se premika obračun plač) bo na končen obseg dejanskega zmanjšanja dohodnine potrebno počakati še kakšen mesec. Prispevki, kot najpomembnejša davčna oblika neposredne obdavčitve, so se aprila precej popravili, porasli so za 3.2%. Tudi medletna stopnja se je dvignila, saj so bili za manj kot 1% nižji kot aprila lani leta. Ker lahko, kot rečeno, podatki za april tako pri dohodnini kot pri prispevkih precej nihajo zaradi praznikov konec meseca in ustreznega (možnega) premikanja timinga vplačil, bo tudi pri prispevkih potrebno počakati še kakšen mesec za zanesljivo oceno dinamike v prvih mesecih letošnjega leta.

Domači davki na blago in storitve so aprila letos presegli ustrezne davke v lanskem aprilu za približno 55 milijonov. Večino razlike so prispevale trošarine, ki so bile letos opazno višje. Sicer je bil tudi davek na dodano vrednost višji kot lani, vendar je bil letos aprila davčni donos verjetno višji od »normalnega« donosa (donosa za davčno razdobje) zaradi premika timinga v marcu. Za korektno oceno dinamike davka na dodano vrednost bo zato potrebno počakati še kakšen mesec. Iz istega razloga tudi ni mogoče preveriti (verjetnega) vzrok za opazno zmanjšanje donosa v prvem četrtletju (namreč, premik timinga v marcu). Na premike timinga stabilen obračun davka na dodano vrednost ob uvozu sicer kaže nižje

kumulativne vrednosti kot lani, vendar je razlika bistveno manjša (le 2% kumulativnega donosa) kot v prvih treh mesecih. Ker se je prispevek neto izvoza (saldo blaga in storitev brez faktorskih storitev) k domačemu produktu v drugem delu lanskega leta močno povečal (na 9% BDP), opazno zaostajanje donosa od davka na dodano vrednost ne preseneča, marčevski premik v timingu vplačil pa, kot rečeno, onemogoča oceno dinamike takšnega zaostajanja.

10. Celotni krediti v Sloveniji in evro območju z roko v roki navzdol

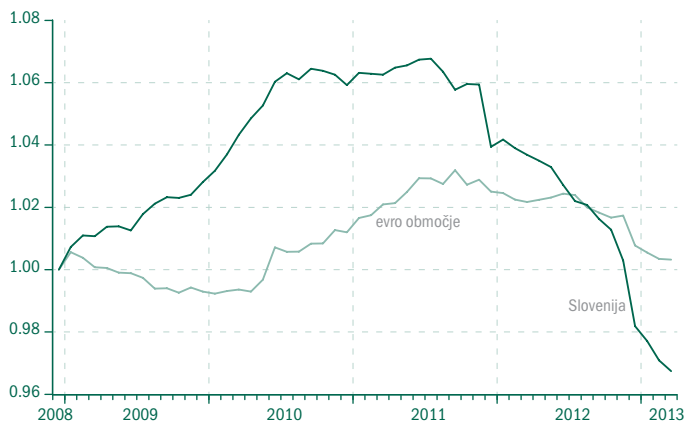
44

Skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom so se zmanjšali tako februarja kot marca. Vendar se medletna stopnja rasti praktično ni spremenila. Skupni krediti so tako bili marca za 6.7% nižji kot pred letom dni.

Še naprej se krediti podjetjem zmanjšujejo precej hitreje kot krediti prebivalstvu, v letošnjem prvem četrtletju se krediti podjetjem zmanjšujejo po okoli 100 milijonov na mesec (v letu dni so se do marca zmanjšali za 8.6%). Pešanje kreditov prebivalstvu je precej počasnejše, v letošnjih prvih treh mesecih v povprečju po okoli 30 milijonov na mesec.

Skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom, so prenehali rasti po drugem četrtletju 2010 (ko je Banka Slovenije zaostрила kapitalske zahteve) in začeli padati po drugem četrtletju 2011, ko se je zaradi začetka intenzivnega umikanja financiranja tujih bank praktično iz vseh »tranzicijskih« članic EU močno poslabšala likvidnost bank v teh državah; samo v obdobju 2011/III-2012/II so tuje banke zmanjšale kreditiranje v Sloveniji za približno 8%BDP, v Estoniji, na primer, celo za 15%BDP. Do konca prvega četrtletja letos so se tako skupni krediti prebivalstvu in gospodarstvu zmanjšali za približno 9%. Skupni krediti (privatnim nefinančnim enotam) so se, zaradi zaostritve zahtev evropskega regulatorja (EBA), začeli ponovno zmanjševati tudi v celotnem evro območju po 2011/III.

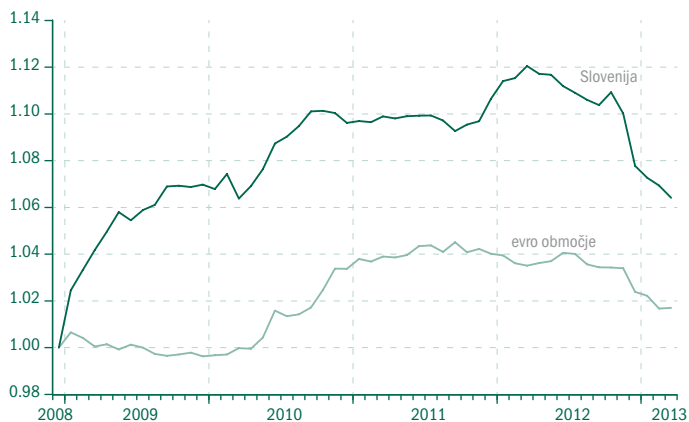
Skupni krediti podjetjem in prebivalstvu

Vir: ECB; BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti prebivalstvu in podjetjem; vrednosti normirane na 2008/12=1.

Celotni krediti (podjetjem, prebivalstvu in državi)

Vir: ECB; BS; lastni izračuni

Opomba: Krediti državi, prebivalstvu in podjetjem; vrednosti normirane na 2008/12=1.

Konec marca letos so tako bili skupni krediti podjetjem in gospodinjstvom v Sloveniji za približno 3% nižji kot v začetku krize, v evro območju pa enaki kot v času začetka krize (decembra 2008). V obdobju zaostrovanja likvidnosti bank se je kreditni potencial bank za kreditiranje podjetij in prebivalstva zmanjšal tudi zaradi večjega kreditiranja države, saj so krediti državi za banke kapitalsko bistveno »cenejši« (seveda odvisno od ratinga države)

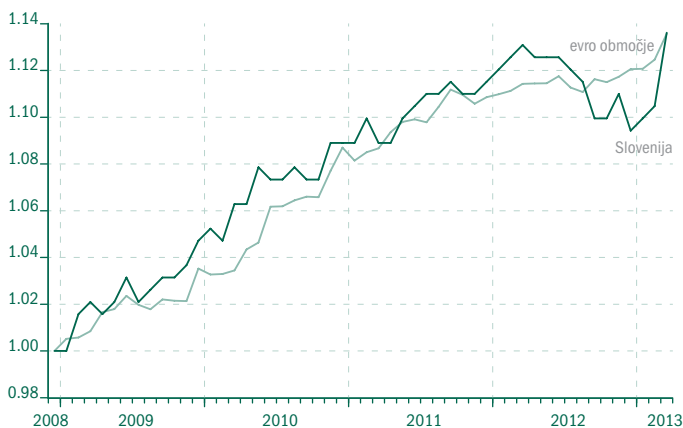
od kreditov podjetjem ali prebivalstvu. Centralna banka namreč zahteva od bank (za enak volumen kreditov) manjši kapital, če gre za kredite državi.

Celotni krediti državi, podjetjem in prebivalstvu so začeli hitreje padati šele v 2012/III. Podobno je tudi dogajanje v evro območju, le da se tam celotni krediti zmanjšujejo z nižje »post krizne« ravni. Navkljub padanju ostajajo celotni krediti (državi, podjetjem in gospodinjstvom) marca še za okoli 6% višji (v evro območju za 2% višji) kot na začetku krize.

46

Depoziti se zmanjšujejo opazno počasneje kot krediti. Skupni depoziti (podjetij in gospodinjstev) so se februarja in marca celo povečali, marca celo opazno (za 1.6%), tako da dolgoročno še vedno skoraj stagnirajo.

Depoziti nefinančnih enot, brez centralne države

Vir: ECB; BS; lastni izračuni
Opomba: Vrednosti normirane na 2008/12=1.

Trajektorija skupnih depozitov gospodinjstev, podjetij in ostalih nefinančnih organizacij (brez centralne države) je v Sloveniji že celotno obdobje po začetku krize malo nad ustrezno trajektorijo v evro območju. Depoziti so naraščali precej enakomerno po približno 1% na četrtletje, le pospešeno padanje kreditov po 2012/III jih je začasno potisnilo za 2% navzdol. Marca letos so bili depoziti, tako kot v celotnem evro območju, za 13.5% nad ravnijo tik pred začetkom krize (v 2008/12).

ECB je znižala svoje obrestne mere na začetku maja. Ustrezne posledice na obrestnih merah na denarnem trgu praktično niso opazne (trimesečni euribor se je, na primer, zmanjšal z 0.21 na 0.20).

Podatki o detajlističnih obrestnih merah so do marca. Osnovne značilnosti spreminjanja obrestnih mer ostajajo enake. Depozitne obrestne mere (za nove posle) se tako še naprej zmanjšujejo, bolj sistematično v evro območju, kot v Sloveniji, ter bolj pri prebivalstvu kot pri podjetjih. Pri prebivalstvu so depozitne obrestne mere v Sloveniji zelo podobne obrestnim meram v evro območju, medtem ko so pri podjetjih opazno (okoli točko, pri enoletni ročnosti) višje kot v evro območju.

Posojilne obrestne mere (za nove posle) stagnirajo, v evro območju in v Sloveniji. V Sloveniji so tako posojilne obrestne mere za prebivalstvo v Sloveniji še naprej nižje kot v evro območju (za okoli 0.8 točke pri letni ročnosti), medtem ko so pri podjetjih obrestne mere v Sloveniji opazno (za okoli 2 točki višje, pri enoletni ročnosti)..

47

11. Presežek na tekočem računu v prvih dveh mesecih letos

Februarski pozitivni saldo tudi dvomesečni saldo spreminja v rahlo pozitivnega. Neto zunanji dolg se je malo zmanjšal.

V februarju je bil dosežen presežek na tekočem računu 80 milijonov € (leto prej primanjkljaj 112.3 milijonov €) ki je rezultat blagovnega presežka 86.8 milijonov € (februarja 2012 primanjkljaja 49.5 milijonov €), storitvenega presežka 113.6 milijonov € (99.0 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev 54.4 milijonov € (60.0 milijonov €) in primanjkljaja v tekočih transferih 66.1 milijonov € (101.9 milijonov €).

Plačilna bilanca

(predhodni podatki, z dne 11.04.2013, v mio EUR)

	januar-februar		februar	
	2012	2013	2012	2013
I. Tekoči račun	-171,0	10,6	-112,3	80,0
1. Blago	-167,7	-67,5	-49,5	86,8
2. Storitve	246,0	276,8	99,0	113,6
3. Dohodki	-122,1	-110,3	-60,0	-54,4
4. Tekoči transferi	-127,2	-88,4	-101,9	-66,1
II. Kapitalski in finančni račun	296,0	-461,0	199,6	-108,1
A. Kapitalski račun	3,0	2,5	8,9	6,4
B. Finančni račun	293,0	-463,5	190,7	-114,5
1. Neposredne naložbe	72,8	100,2	101,9	34,9
2. Naložbe v vrednostne papirje	-608,8	-139,3	-819,4	16,3
3. Finančni derivativi	8,6	-23,4	8,6	-3,2
4. Ostale naložbe	829,5	-434,5	840,9	-173,7
5. Mednarodne denarne rezerve	-9,2	33,5	58,7	11,2
III. Neto napake in izpustitve	-125,0	450,4	-87,2	28,1

V prvih dveh mesecih 2013 skupaj je bil dosežen presežek tekočega računa 10.6 milijonov € (leto prej primanjkljaj -171.0 milijonov €) kot rezultat primanjkljaja v blagovni menjavi 67.5 milijonov € (v enakem razdobju 2012 je znašal primanjkljaj 167.7 milijonov €), presežka v bilanci storitev 276.8 milijonov € (246.0 milijonov €), primanjkljaja v dohodkih faktorjev -110.3 milijonov € (-122.1 milijonov €) in primanjkljaja v tekočih transferih -88.4 milijonov € (-127.2 milijonov €). V okviru bilance storitev sta bila presežka od transporta in potovanj v prvih dveh mesecih letos manjša kot lani. Tako je bil presežek v transportnih storitvah 99.2 milijonov € (v enakem obdobju lani 99.6 milijonov €), presežek pri potovanjih pa 173 milijonov € (191.8 milijonov €).

48

Ob izravnani tekoči bilanci je zaradi velike statistične napake in izpustitev 450.4 milijone € (v prvih dveh mesecih lani je bila -125.0 milijonov €) saldo na kapitalskem in finančnem računu -461.0 milijonov € (lani 296.0 milijonov €). Pri tem je bilo neto neposrednih tujih investicij za 100.2 milijonov € (v enakem obdobju lani 72.8 milijonov €), neto portfeljskih naložb za -139.3 milijonov € (lani -608.8 milijonov €), neto ostalih naložb pa -434.5 milijonov € (829.5 milijonov €). Mednarodne denarne rezerve so se povečale za 33.5 milijonov € (lani zmanjšale za 9.2 milijona €).

Neto zunanji dolg Slovenije je konec februarja znašal 13990 milijonov €, kar je 392 milijonov € manj kot konec 2012. Pri tem je bil bruto zunanji dolg 40808 milijonov €, terjatve pa 26818 milijonov €. V bruto dolgu je že 49.8% suverenega dolga. Devizne rezerve pri Banki Slovenije so konec marca znašale 655.7 milijonov €, kar je 66 milijonov € manj kot konec 2012.

STOPNJE DAVKA NA DODANO VREDNOST V SLOVENIJI IN DRUGIH ČLANICAH EU

Jože Mencinger

49

Povečanje stopenj davka na dodano vrednost je doživelo različne kritike, tudi takšne, ki so ga označili za katastrofalen poseg vlade v slovensko gospodarstvo. Največ kritike je prihajalo s strani tistih, ki so velik upad davčnih prihodkov posredno ali neposredno zakrivili; najprej v razdobju 2005-2008, ko so dejansko nastale vse poznejše finančne težave Slovenije, nato pa še v letu 2012, ko so z »varčevanjem« v javnem sektorju še dodatno zmanjšali davčne prihodke in velik del »varčevanja« prenesli v letošnje leto. Tako so bili skupni javnofinančni prihodki v prvih štirih mesecih letošnjega leta (»varčevalni« ukrepi so znižali predvsem prihodke od neposrednih davščin) za 8 odstotkov nižji kot lani, prihodki od DDV in trošarin pa so se znižali za 2 odstotka. Vladi ni preostalo drugega kot zvišanje davkov in izbira med njimi. Odločila se je za takojšen dvig stopnje DDV, kar je najbolj enostavna rešitev, ki jo je tudi edino mogoče uveljaviti takoj. Pri tem seveda ne gre prezreti negativnih učinkov zvišanja stopenj DDV (povečanje sive ekonomije, nakupovanje v tujini, regresivnost, podražitve in zmanjšanje realnega povpraševanja prebivalstva), a negativnih učinkov povečanja drugih davkov je še več.

Davek na dodano vrednost, katerega davčna osnova so transakcije med gospodarskimi subjekti ter med njimi in končnimi uporabniki dobrin in storitev, je relativno nov davek¹, ki pa ga je EU že konec šestdesetih let prejšnjega stoletja sprejela kot skupno davčno obliko in ki ga obvezno uporabljajo vse države EU. EU je tudi določila najmanjšo standardno stopnjo DDV, ki je 15 odstotkov, posamezne članice pa same določajo, za katere produkte veljajo posebne stopnje. DDV je zamenjal različne vrste posrednih davkov, ki so bili v veljavi pred tem: večfazni kumulativni prometni davek na vrednost dobrine na vseh stopnjah (ki so ga uporabljali v Nemčiji in na Nizozemskem), davek na dodano vrednost (v Franciji), mešan sistem (v Belgiji in Italiji) ali enofazni prometni davek (v Veliki Britaniji in pri nas), ki se plača pri prehodu produkta v končno porabo. Z davkom na dodano vrednost naj bi, kar pove že ime, obdavčili dodano vrednost, to je vrednost, ki jo posamezno podjetje doda k vrednosti blaga in storitev, ki jih nabavi od drugih podjetij. Gre torej za obdavčitev razlike med realizacijo in materialnimi stroški, vsebinsko pravzaprav za obdavčitev prispevkov dela in kapitala na posamezni stopnji proizvodnje. Njegova prednost naj bi bila velika davčna osnova in še bolj to, da vračanje v prejšnji stopnji produkcije plačanega davka zmanjšuje željo po izogibanje plačila davka s strani večine davkoplačevalcev. Kljub

¹ DDV naj bi leta 1954 »izumil« francoski ekonomist Maurice Laure, francoska davčna uprava ga je za velika podjetja uvedla 10. aprila 1954 ter ga pozneje postopoma razširila na druga.

pojmovni enostavnosti je davek dejansko precej zapleten zaradi razlik pri določanju davčne osnove, razlik v obravnavi investicijskih izdatkov, oprostitvev in različnih davčnih stopenj. V večini evropskih držav ima DDV dve davčni stopnji, splošno, približno 20 odstotno, in posebno. Izjema je Danska, ki ima samo eno 25 odstotno stopnjo, nekaj držav pa ima dve ali celo tri posebne stopnji. Posebne nižje davčne stopnje se uporabljajo pri obdavčenju dobrin, ki so namenjene zadovoljevanju osnovnih potreb, to je predvsem pri obdavčenju prehrane. To naj bi nekoliko popravilo dejstvo, da je DDV pravzaprav regresiven davek, ker je nagnjenost k trošenju revnejših slojev višja kot bogatejših.

50

Nekaj značilnosti DDV v članicah EU je prikazanih v Tabeli 1. Na levi strani Tabele so prikazane nominalne stopnje davka (poleg standardne še posebne), da desni strani pa delež DDV v skupnih javnofinančnih prihodkih (davkih in socialnih prispevkih) in v BDP članic, ter delež javnofinančnih prihodkov v BDP v letu 2011, za katero so zadnji popolni podatki.

Tabela 1
Stopnje davka na dodano vrednost v članicah EU

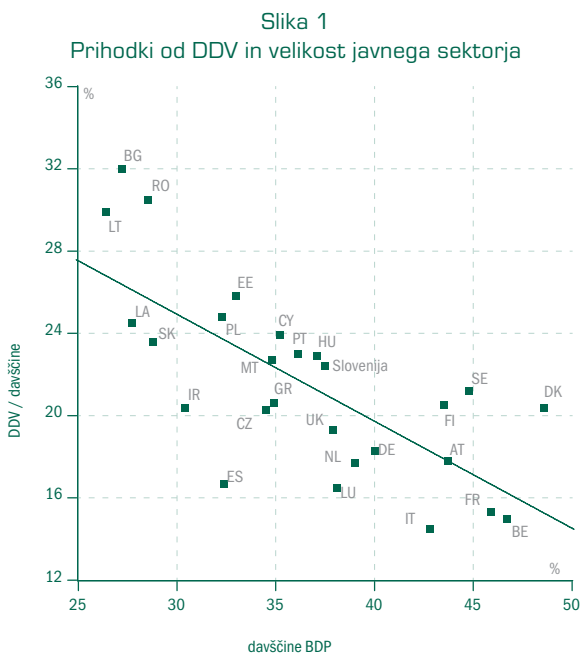
država	Nominalna stopnja DDV				Delež DDV (2011)		Delež davščin
	standardna	posebne			v davščinah	V BDP	V BDP (2011)
Avstrija	20	12	10		17.8	7.8	43.7
Belgija	21	12	6		15.0	7.0	46.7
Bolgarija	20	9			32.0	8.7	27.2
Ciper	19	8	5		23.9	8.4	35.2
Češka	21	15			20.3	7.0	34.5
Danska	25				20.4	9.9	48.6
Estonija	20	9			25.8	8.5	33.0
Finska	24	14	10		20.5	8.9	43.5
Francija	19.6	7	5.5	2.1	15.3	7.0	45.9
Nemčija	19	7			18.3	7.3	40.0
Grčija	23	13	6.5		20.6	7.2	34.9
Madžarska	27	18	5		22.9	8.5	37.1
Irska	23	13.5	9	5.2	20.4	6.2	30.4
Italija	22	10	4		14.5	6.2	42.8
Latvija	21	12			24.5	6.8	27.7
Litva	21	9	5		29.9	7.9	26.4
Luksemburg	15	12	9	6	16.5	6.3	38.1
Malta	18	7	5		22.7	7.9	34.8
Nizozemska	21	6			17.7	6.9	39.0
Poljska	23	8	5		24.8	8.0	32.3
Portugalska	23	13	6		23.0	8.3	36.1
Romunija	24	9	5		30.5	8.7	28.5
Slovaška	20	10			23.6	6.8	28.8
Slovenija	22	9.5			22.4	8.4	37.5
Španija	21	10	4		16.7	6.4	32.4
Švedska	25	12	6		21.2	9.5	44.8
Vel. Britanija	20	5			19.3	7.3	37.9

Po že novih nominalnih stopnjah DDV (22 in 9.5 odstotkov) Slovenija sodi v nekakšno sredino članic EU; pri novi standardni stopnji je z 22 odstotno stopnjo na desetem oziroma enajstem mestu (prej na sedemnajstem), pri prvi posebni stopnji pa z 9.5 odstotki na petnajstem. To seveda ne kaže davčnega bremena, saj je za njegovo določitev pomembno upoštevati še število in strukturo dobrin, za katere se plačuje davek po različnih stopnjah itd.

Pomen DDV za javnofinančne prihodke držav kaže njihov delež v skupnih javnofinančnih prihodkih. Tu je bila Slovenija v letu 2011 (ob stopnjah DDV 20 in 8.5) na trinajstem mestu, po deležu, ki jih je DDV imel v BDP, pa na sedmem, medtem ko je bila po 37.5 odstotnem deležu vseh javnofinančnih prihodkov v BDP na enajstem mestu.

51

Slika 1 kaže pomen prihodkov od DDV v vseh javnofinančnih prihodkih v odvisnosti od deleža javnofinančnih prihodkov oziroma javnega sektorja v članicah EU. Strukture davkov med članicami se razlikujejo, vendar pa je močna negativna povezanost med deležem javnega sektorja v BDP in deležem prihodkov od DDV v javnofinančnih prihodkih več kot očitna. Pomen DDV v javnofinančnih prihodkih upada, če se delež javnofinančnih prihodkov v BDP oziroma velikost javnega sektorja povečuje. Ta pa je praviloma večji v bolj razvitih članicah EU. Tako prihodki od DDV v treh najmanj razvitih članicah EU (Bolgarija, Romunija, Litva), ki imajo tudi najmanjši javni sektor, tvorijo več kot četrtno javnofinančnih prihodkov, v bolj razvitih pa manj kot 2 odstotkov.

Vir: Tabela 1

Slovenija, v kateri so davščine v letu 2011 dosegle 37.5 odstotka BDP, je prihodek od DDV prinesel 22.4 odstotke javnofinančnih prihodkov.

Leto	Domače končno trošenje za blago in tržne storitve														
	Prebivalstvo				Investicije v osn. sredstva				Širša država				Skupno		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	17205	7,8	0,73	9631	21,0	0,99	2212	6,7	1,16	29048	11,8	0,87	29048	11,8	0,87
2008	19243	8,8	0,00	10405	9,78	0,87	2526	14,18	1,35	32174	9,50	0,87	32174	9,50	0,87
2009	18852	-2,30	-2,78	8369	-22,11	-23,57	2512	-0,57	2,56	29732	-8,70	-9,29	29732	-8,70	-9,29
2010	19578	0,74	3,64	7651	-9,69	-5,79	2512	-0,10	-1,79	29741	-2,24	-1,78	29741	-2,24	-1,78
2011	20675	2,80	1,19	6694	-6,62	-0,96	2443	-2,77	-5,99	29812	0,07	-0,11	29812	0,07	-0,11
2012	20452	-1,08	-0,43	6157	-8,03	-6,99	2363	-3,27	-4,63	28972	-2,82	-2,26	28972	-2,82	-2,26
2011/III	5467	3,85		1685	-7,60		604	2,76		7756	1,04		7756	1,04	
10	1852	2,92	0,18	586	-5,14	-1,54	196	-3,34	-1,43	2634	0,54	-0,41	2634	0,54	-0,41
11	1691	1,75	0,64	607	5,89	2,56	204	-5,72	-2,28	2503	2,06	0,81	2503	2,06	0,81
12	1791	-0,75	-0,08	564	-5,65	2,82	237	-26,74	-7,43	2592	-4,90	-0,18	2592	-4,90	-0,18
IV	5335	1,29		1757	-1,77		638	-14,20		7729	-0,89		7729	-0,89	
2012/1	1554	5,03	0,75	422	-8,74	0,57	206	1,67	3,73	2181	1,74	1,12	2181	1,74	1,12
2	1502	4,32	0,39	431	-13,61	-1,57	191	3,88	1,85	2124	0,07	0,08	2124	0,07	0,08
3	1738	1,49	-0,60	563	-5,63	-0,43	191	-4,34	-0,47	2491	-0,67	-0,55	2491	-0,67	-0,55
I	4793	3,50		1416	-9,11		587	0,32		6796	0,33		6796	0,33	
4	1681	0,08	-0,87	514	-4,49	-0,45	215	0,86	2,19	2409	-0,87	-0,49	2409	-0,87	-0,49
5	1729	-1,45	-0,58	538	-9,04	-1,67	191	-5,89	-0,72	2458	-3,57	-0,87	2458	-3,57	-0,87
6	1800	-0,51	-0,72	540	4,41	-1,91	190	-4,68	-1,42	2530	-1,69	-1,06	2530	-1,69	-1,06
II	5209	-0,64		1592	-6,05		597	-3,16		7398	-2,06		7398	-2,06	
7	1809	1,31	-0,79	520	-10,37	-2,10	198	-4,57	-0,19	2527	-1,80	-1,03	2527	-1,80	-1,03
8	1793	-0,54	0,56	492	-7,06	-1,91	194	-9,83	-0,66	2480	-2,68	-0,07	2480	-2,68	-0,07
9	1744	-7,21	-1,19	551	4,07	-0,15	156	-13,56	-2,77	2452	-6,96	-1,10	2452	-6,96	-1,10
III	5345	-2,23		1564	-7,18		549	-9,14		7458	-3,84		7458	-3,84	
10	1805	-2,54	-0,35	527	-10,01	-1,43	215	9,65	1,90	2547	-3,29	-0,49	2547	-3,29	-0,49
11	1611	-4,74	-0,68	547	-9,93	1,39	209	2,43	0,28	2367	-5,41	-0,22	2367	-5,41	-0,22
12	1689	-5,74	-1,48	511	-9,38	0,43	206	-13,10	-7,64	2406	-7,21	-1,76	2406	-7,21	-1,76
IV	5104	-4,31		1585	-9,78		630	-1,11		7320	-5,29		7320	-5,29	
2013/1	1539	-0,91	0,93	389	-7,91	0,02	197	-4,07	1,13	2125	-2,57	0,87	2125	-2,57	0,87
2	1427	-5,02	0,21	421	-2,14	-0,18	157	-17,71	-2,00	2005	-5,58	-0,03	2005	-5,58	-0,03

Leto	Izvoz Slovenije*			Izvoz Slovenije izven EU27**			Izvoz EU27**			Izvozne cene Slovenija**		Izvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja
2008	19724	1,74	-0,68	7407	9,90	1308960	5,4	109,3	108,0	3,4	108,0	2,9	
2009	16006	-18,85	-21,86	5773	-22,07	1090939	-16,6	107,3	107,0	-1,82	107,0	-0,84	
2010	18251	14,02	16,09	6359	10,16	1338504	22,63	110,3	112,7	2,75	112,7	5,27	
2011	20458	12,10	13,22	7255	13,87	1530880	13,47	117,6	117,7	6,57	117,7	4,45	
2012	20884	2,08	1,60	7827	7,89	1685277	10,09	124,2	124,7	2,90	124,7	4,80	
2011/III	5061	10,11		1876	11,24	383229	8,78	118,2	117,7	5,08	117,7	3,04	
10	1755	7,03	-2,00	624	9,21	131624	8,42	118,1	119,1	5,06	119,1	5,22	
11	1840	9,21	0,30	650	10,95	137029	11,21	120,2	118,3	6,41	118,3	4,89	
12	1552	5,26	0,87	616	2,73	135644	10,80	119,6	120,0	7,28	120,0	5,09	
IV	5147	7,25		1890	7,58	404297	10,15	119,3	119,1	6,25	119,1	5,07	
2012/1	1592	4,84	0,32	508	13,73	124024	14,24	123,6	123,0	6,09	123,0	3,89	
2	1670	6,01	0,53	566	4,48	133273	10,40	124,8	124,4	5,58	124,4	5,69	
3	1927	3,22	0,04	686	6,46	147600	7,83	126,2	123,5	4,99	123,5	4,66	
I	5190	4,60		1760	7,79	404896	10,58	124,9	123,6	5,55	123,6	4,74	
4	1737	3,66	-0,10	649	9,52	132117	8,43	123,7	123,5	1,89	123,5	4,66	
5	1796	-1,10	-0,28	685	12,75	144984	10,94	124,3	124,7	2,90	124,7	5,59	
6	1810	0,68	-0,98	713	8,76	146319	17,37	125,2	124,5	5,39	124,5	5,42	
II	5343	1,01		2047	10,31	423420	12,26	124,4	124,2	3,38	124,2	5,22	
7	1768	4,32	-0,77	710	12,79	149013	15,37	126,4	124,9	4,29	124,9	5,67	
8	1549	3,77	1,49	643	11,84	139436	13,84	125,8	126,7	3,88	126,7	6,20	
9	1792	-4,37	-1,38	656	-2,25	137821	4,73	122,2	125,5	-0,24	125,5	4,76	
III	5108	0,94		2010	7,12	426270	11,23	124,8	125,7	2,63	125,7	5,54	
10	1911	8,90	0,67	705	13,02	151402	15,03	123,6	124,9	1,90	124,9	3,57	
11	1857	0,91	0,22	685	5,46	146593	6,98	121,4	125,4	-1,70	125,4	4,67	
12	1475	-4,97	-1,04	620	0,58	132697	-2,17	123,2	125,0	0,24	125,0	2,88	
IV	5243	1,86		2010	6,37	430692	6,53	122,7	125,1	0,14	125,1	3,70	
2013/1	1646	3,38	1,17	564	11,03	132599	6,91	121,6	124,5	-1,62	124,5	1,22	
2	1716	2,75	1,13	646	14,11	134832	1,17	121,0	124,2	-3,04	124,2	-0,16	
3	1884	-2,26	-0,38										

* podatki SURS, ** podatki Eurostat

Leto	Uvoz Slovenije*				Uvoz Slovenije izven EU27**				Uvoz EU27**				Uvozne cene Slovenija**		Uvozne cene EU27**	
	mil. €	letni porast	mesečna rast	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	mil. €	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks
2008	22648	6,65	-0,05	7240,0	19,7	1550276	8,12	198313	-22,70	128,0	6,8	121,8	8,7	108,9	108,9	-10,53
2009	16773	-25,94	-28,77	5527	-23,65	1482947	23,70	1681150	11,40	128,0	8,65	123,8	13,65	137,2	137,2	10,80
2010	19504	16,29	17,44	8250	13,06	1782930	6,05	420723	7,16	139,4	5,99	136,8	6,76	139,3	139,3	10,30
2011	21954	12,56	14,40	8166	-1,02	143480	9,55	145002	3,56	141,1	5,83	139,2	10,40	139,2	139,2	10,40
2012	22051	0,44	-0,51	2035	14,63	145002	3,56	134301	-0,19	138,5	5,12	141,3	8,69	144,7	144,7	6,79
2011/III	5430	12,28		2035	14,63	420723	7,16	145613	11,27	141,5	4,97	147,0	8,65	147,0	147,0	8,65
10	1874	3,23	-2,15	710	-3,69	154888	4,87	154888	4,87	138,9	3,12	147,1	6,59	147,1	147,1	6,59
11	1975	5,55	0,08	761	-0,38	449030	7,31	449030	7,31	139,6	4,18	146,3	7,34	146,3	146,3	7,34
12	1782	4,77	0,46	629	-5,36	144632	4,76	144632	4,76	137,8	2,76	146,5	6,55	146,5	146,5	6,55
IV	5631	4,52		2100	-3,03	149142	3,83	149142	3,83	138,6	4,45	145,1	7,08	145,1	145,1	7,08
2012/1	1787	12,43		719	10,15	146587	6,60	146587	6,60	142,4	6,27	145,4	5,82	145,4	145,4	5,82
2	1784	3,81	0,50	659	-0,05	2069	0,86	440360	5,04	139,6	4,49	145,7	6,48	145,7	145,7	6,48
3	2042	0,88	0,17	733	-2,57	146579	5,96	146579	5,96	141,8	5,90	145,3	6,14	145,3	145,3	6,14
I	5613	5,27		2110	2,26	152843	8,97	152843	8,97	145,4	7,15	150,0	8,23	150,0	150,0	8,23
4	1810	2,32	-0,69	656	-7,50	150321	5,76	150321	5,76	145,4	6,05	149,6	8,72	149,6	149,6	8,72
5	1882	-4,29	-1,05	689	0,69	449742	6,90	449742	6,90	144,2	6,37	148,3	7,70	148,3	148,3	7,70
6	1864	2,13	-0,72	724	10,05	161359	12,46	161359	12,46	139,4	1,53	146,4	4,42	146,4	146,4	4,42
II	5556	-0,08		2069	0,86	148655	2,52	148655	2,52	142,6	3,56	145,4	4,01	145,4	145,4	4,01
7	1830	5,98	-1,13	633	-1,19	133784	-0,38	133784	-0,38	141,6	4,73	146,0	2,38	146,0	146,0	2,38
8	1702	1,88	0,62	663	0,15	443799	4,97	443799	4,97	141,2	3,27	145,9	3,60	145,9	145,9	3,60
9	1790	-11,94	-2,36	651	-11,06	149428	0,61	149428	0,61	138,3	0,00	143,6	-0,76	143,6	143,6	-0,76
III	5322	-1,99		1947	-4,30	133065	-8,62	133065	-8,62	138,1	-2,40	143,8	-2,18	143,8	143,8	-2,18
10	2003	6,89	0,07	715	1,01											
11	1875	-5,08	-1,17	725	-4,72											
12	1682	-5,61	-0,88	596	-5,12											
IV	5560	-1,26		2039	-2,90											
2013/1	1853	3,67	3,47	712	-0,88											
2	1793	0,48	1,38	649	-1,56											
3	1873	-8,26	-0,90													

* podatki SURS, ** podatki Eurostata

Leto	Gospodarska aktivnost in brezposelnost v EU													
	Industrijska produkcija EU27			Predelovalna dejavnost EU27			Gračbena aktivnost EU27			Trgovina na drobno EU27			Anketna stopnja brezposelnosti	
	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	indeks	medletna stopnja	EU 27	EU 15	Slovenija	
2008	109,13	-2,2	108,05	-4,4	103,33	-7,1	111,06	3,1	70	72	4,4			
2009	91,18	-16,2	91,31	-15,2	93,35	-9,6	107,76	-3,0	8,9	9,0	6,0			
2010	97,38	6,5	97,93	7,3	88,85	-4,4	110,34	2,1	9,6	9,5	7,2			
2011	101,15	3,40	103,14	4,80	89,89	0,07	111,85	1,30	9,64	9,66	8,09			
2012	98,73	-2,1	100,59	-2,2	87,09	-5,9	113,96	1,1	10,5	10,6	8,9			
2011/III	97,96	3,3	101,32	4,4	93,43	2,0	110,83	0,7	9,4	9,5	7,9			
10	106,75	0,9	109,92	2,0	100,46	-1,0	115,92	1,4	9,8	9,9	8,6			
11	106,16	0,1	108,44	1,5	99,51	1,8	113,68	1,0	10,0	10,1	8,7			
12	96,15	-1,2	95,94	0,9	91,04	-3,1	140,8	1,3	10,1	10,1	8,9			
IV	103,02	0,0	104,77	1,5	97,00	-0,7	123,43	1,3	10,0	10,0	8,7			
2012/1	95,64	-1,6	94,94	-0,1	75,2	-1,3	105,55	1,9	10,6	10,7	8,8			
2	97,07	-1,6	96,6	-2,1	72,96	-11,0	100,02	1,1	10,7	10,8	8,7			
3	106,53	-1,3	108,76	-0,7	89,54	-4,3	112,24	3,2	10,6	10,7	8,3			
I	99,75	-1,5	100,10	-1,0	79,23	-5,6	105,94	2,1	10,6	10,7	8,6			
4	97,66	-2,3	99,60	-2,9	87,59	-6,4	111,36	-1,0	10,4	10,5	8,1			
5	99,78	-2,4	102,96	-2,6	89,55	-6,7	112,98	3,3	10,3	10,4	8,1			
6	101,33	-2,0	104,96	-2,4	93,48	-5,7	113,9	2,8	10,2	10,4	8,3			
II	99,59	-2,2	102,51	-2,6	90,21	-6,3	112,75	1,7	10,3	10,4	8,2			
7	99,37	-1,7	102,59	-1,7	89,82	-6,7	116,66	1,1	10,2	10,4	8,9			
8	86,81	-0,8	88,75	-0,9	79,53	-4,4	112,85	1,8	10,2	10,4	9,2			
9	101,68	-2,7	105,62	-2,8	93,09	-6,8	112,88	1,2	10,4	10,6	9,2			
III	95,95	-1,8	98,99	-1,9	87,48	-6,0	114,13	1,4	10,3	10,5	9,1			
10	103,18	-3,0	105,93	-3,1	96,88	-3,6	116,55	-0,5	10,6	10,9	9,6			
11	102,00	-3,6	103,49	-4,0	93,88	-5,7	114,44	-0,1	10,7	11,0	9,4			
12	93,74	-2,3	92,87	-2,9	83,60	-8,5	138,05	-0,9	10,7	10,8	9,7			
IV	99,64	-3,0	100,76	-3,4	91,45	-5,8	123,01	-0,5	10,7	10,9	9,6			
2013/1	95,71	-2,4	93,63	-2,7	74,18	-8,9	95,69	0,0	11,4	11,6	10,1			
2	97,27	-2,5	96,27	-2,1	79,27	-1,1	89,50	0,2	11,5	11,7	10,2			
3	-	-	-	-	-	-	-	-	11,3	11,5	10,1			
I	-	-	-	-	-	-	-	-	11,4	11,6	10,1			

Leto	Poslovna klima EU13		Naročila, predelovalna dejavnost EU27		Naročila, gradbeništvo EU27		Trgovina na drobno pričakovanja EU27		Poslovni optimizem EU27	
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	EU 27	Slovenija
2007	1,29	0,24	2,96	5,66	-8,07	-1,43	14,11	2,1	3,7	11,6
2008	-0,38	-1,67	-15,51	-18,47	-17,24	-9,17	-3,58	-17,69	-10,09	-4,28
2009	-2,55	-2,17	-53,00	-37,49	-45,33	-28,09	-13,12	-9,54	-26,53	-16,44
2010	0,45	2,92	-24,36	28,65	-43,25	2,08	6,02	19,12	-5,13	21,40
2011	0,60	0,16	-11,68	12,70	-40,31	4,12	-0,64	-6,85	-2,33	2,62
2012	-0,70	-1,30	-24,07	-12,39	-41,17	-0,86	-5,45	-4,81	-10,70	-8,37
2012/1	0,1	-1,3	-21,1	-9,0	-43,1	5,6	-18,3	-16,3	-8,4	-9,6
2	0,2	-1,2	-18,3	-7,8	-41,8	3,1	-8,3	-12,6	-5,6	-8,7
3	0,0	-1,4	-19,1	-12,4	-38,3	7,1	-1,7	-12,0	-5,0	-9,9
I	0,1	-1,3	-19,5	-9,7	-41,1	5,3	-9,4	-13,6	-6,3	-9,4
4	-0,2	-1,5	-18,6	-13,1	-37,4	3,4	4,1	-5,0	-5,2	-9,5
5	-0,4	-1,4	-22,9	-15,8	-40,8	-3,4	-2,1	-10,7	-8,7	-11,6
6	-0,6	-1,5	-22,7	-17,2	-40,2	-2,0	1,2	-1,2	-10,1	-11,6
II	-0,4	-1,5	-21,4	-15,4	-39,5	-0,7	1,1	-5,6	-8,0	-10,9
7	-0,8	-1,2	-22,2	-14,1	-37,0	-3,3	-8,3	-4,3	-12,0	-9,8
8	-0,8	-0,9	-24,7	-14,5	-39,1	-1,7	-7,8	-0,6	-11,8	-9,4
9	-0,9	-0,8	-25,5	-10,8	-40,4	-2,7	-8,2	-2,1	-12,0	-6,4
III	-0,8	-1,0	-24,1	-13,1	-38,8	-2,6	-8,1	-2,3	-11,9	-8,5
10	-1,2	-1,0	-32,7	-15,2	-45,1	-6,4	-5,7	-2,0	-16,5	-6,8
11	0,9	1,3	-31,0	-10,9	-44,9	-7,0	-1,2	6,2	-17,1	-4,6
12	0,8	1,1	-30,1	-7,9	-45,9	-2,9	-9,2	2,8	-16,1	-2,6
IV	0,2	0,5	-31,3	-11,3	-45,3	-5,4	-5,4	2,3	-16,6	-4,7
2013/1	-0,9	-1,0	-30,2	-9,1	-43,0	0,1	-13,5	4,8	-12,3	-3,9
2	-0,6	-0,8	-26,4	-8,1	-44,2	-2,4	-3,4	4,9	-8,2	-2,6
3	-0,7	-0,7	-27,8	-8,7	-41,0	-2,7	-4,2	-2,5	-8,0	-3,0
I	-0,7	-0,8	-28,1	-8,6	-42,7	-1,7	-7,0	2,4	-9,5	-3,2
4	-0,9	-0,7	-30,1	-11,5	-43,6	-6,2	-5,4	-9,5	-9,2	-4,0

Leto	Naročila, pričakovanja in poslovni optimizem v Sloveniji														
	Gospodarska klima			Naročila, predelovalna dejavnost			Naročila, gradbeništvo			Trgovina na drobno preprodajalstva			Poslovni optimizem		
	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	indeks naročil	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	ocena stanja	medletna sprememba	
2007	13,4	31	8,3	3,8	13,0	19,4	40,9	4,8	11,6	1,8					
2008	2,2	-11,2	-19,3	-27,6	-6,5	-19,5	30,5	-10,4	-4,3	-15,9					
2009	-22,3	-25,5	-61,7	-42,4	-61,7	-55,2	0,0	-30,5	-22,9	-18,6					
2010	-8,8	12,9	-24,6	37,1	-68,8	-7,1	24,9	24,8	-0,9	22,0					
2011	-6,7	2,0	-15,5	7,0	-59,3	9,7	24,7	-1,8	-0,3	-0,1					
2012	-16,7	-10,0	-32,4	-16,9	-52,7	6,6	20,0	-4,7	-10,9	-10,6					
2012/1	-12	-5	-24,9	-3,3	-61,8	12,0	-5,6	-22,6	-2,5	-6,6					
2	-11	-5	-26,2	-8,2	-59,6	15,6	13,1	-11,4	-1,9	-9,2					
3	-12	-6	-33,8	-23,9	-61,4	14,2	17,0	0,4	-5,0	-10,8					
I	-11,7	-5,3	-28,3	-11,8	-60,9	13,9	8,2	-11,2	-3,1	-8,9					
4	-15	-12	-28,8	-31,2	-61,5	1,8	37,5	15,3	-5,2	-15,0					
5	-13	-11	-27,8	-20,0	-55,1	2,4	37,7	1,8	-8,0	-13,7					
6	-17	-12	-33,7	-23,4	-49,9	7,6	26,3	0,3	-14,6	-13,5					
II	-15,0	-11,7	-30,1	-24,9	-55,5	3,9	33,8	5,8	-9,3	-14,1					
7	-17	-11	-35,6	-24,3	-43,5	6,9	24,4	1,2	-15,3	-12,4					
8	-18	-12	-37,7	-18,5	-43,7	4,8	7,8	-3,1	-13,7	-12,6					
9	-19	-15	-35,6	-14,5	-47,3	3,9	29,6	0,1	-11,8	-13,5					
III	-18,0	-12,7	-36,3	-19,1	-44,8	5,2	20,6	-0,6	-13,6	-12,8					
10	-23	-13	-36,1	-20,1	-50,2	2,1	24,5	-9,5	-16,6	-8,9					
11	-24	-12	-35,1	-8,7	-50,2	2,4	15,0	-25,0	-20,0	-7,1					
12	-20	-6	-33,9	-6,0	-49,3	5,5	13,0	-4,6	-16,3	-3,9					
IV	-22,3	-10,3	-35,0	-11,6	-49,9	3,3	17,5	-13,0	-17,6	-6,6					
2013/1	-16	-4	-42,9	-18,0	-47,2	14,6	16,0	2,6	-11,0	-8,5					
2	-15	-4	-32,3	-6,1	-57,3	2,3	9,2	-3,9	-3,9	-2,0					
3	-13	-1	-33,4	0,4	-55,7	5,7	36,9	19,9	-3,9	1,1					
I	-14,7	-3,0	-36,2	-7,9	-53,4	7,5	20,7	12,5	-6,3	-3,1					
4	-13	2	-30,1	-1,3	-47,1	14,4	37,5	0,0	-5,1	0,1					

Leto	Industrijska produkcija											
	Skupno			Rudarstvo			Predelovalna industrija			Oskrba (el., plin, voda)		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	131,3	6,2	0,56	119,2	3,6	0,69	132,4	7,5	0,65	115,2	-11,1	-0,96
2008	129,1	-1,7	-0,06	117,3	-1,6	-0,32	130,2	-1,7	-0,03	116,2	0,9	0,00
2009	107,6	-16,7	-1,64	113,7	-3,1	-0,29	107,1	-17,7	-1,77	107,5	-7,5	-0,64
2010	115,3	7,1	0,78	127,5	12,1	1,00	115,3	7,6	0,84	107,8	0,3	-0,06
2011	104,4	2,6	-0,4	118,7	-7,7	-0,73	105,1	2,7	-0,45	89,1	4,6	0,09
2012	104,1	0,0	-0,15	110,7	-6,6	-0,86	103,6	-1,0	-0,19	98,7	10,0	0,69
2011/III	100,7	0,0		127,0	-9,3		101,4	-0,3		83,0	5,1	
10	106,1	-2,1	-1,97	135,5	-6,0	3,75	106,5	-2,7	-2,45	90,9	4,7	0,22
11	111,8	0,4	-0,35	149,8	-2,5	1,91	111,2	-0,8	-0,51	102,2	13,1	1,59
12	95,8	-8,1	0,19	110,2	-16,3	2,32	93,3	-8,3	0,27	105,4	-4,0	0,67
IV	104,6	-3,1		131,8	-7,9		103,7	-3,8		99,5	4,0	
2012/1	96,1	0,4	0,49	75,2	5,9	-0,9	94	0,0	0,53	120	3,5	0,79
2	98	3,4	0,64	67,6	-11,4	-4,24	95,5	2,0	0,6	127	16,3	2,79
3	110,5	-3,2	0,41	70,9	-21,5	-6,4	110,9	-3,7	0,59	114	5,3	0,53
I	101,5	0,0		71,2	-10,1		100,1	-0,8		120,3	8,3	
4	99	2,3	0,71	83,5	-7,8	-1,97	98,8	2,1	0,81	103,6	5,6	0,53
5	103,9	-3,6	0,09	88,7	10,0	-0,93	103,7	-5,4	0,03	107,4	10,8	1,18
6	104,8	-2,5	-0,22	87,4	-6,7	0,1	104,3	-4,8	-0,62	112,5	24,0	2,77
II	102,6	-1,4		86,5	-2,0	-	102,3	-2,9	-	107,8	13,2	-
7	100,2	3,7	-0,25	91,9	-5,4	0,42	98,8	2,0	-0,37	114,9	22,6	2,27
8	89,6	3,3	0,26	94,7	1,6	1,84	86,8	1,9	-0,05	114,5	16,2	2,37
9	102,9	-6,5	-1,54	99,6	-5,8	2,8	102,3	-8,2	-1,84	108,8	9,8	-0,4
III	97,6	-0,2		95,4	-3,3	-	96,0	-1,9	-	112,7	16,1	-
10	109,1	5,3	0,01	106,6	1,4	3,52	108	4,7	0,03	118,8	11,8	-0,1
11	103,7	-4,7	-1,15	95,6	-17,7	-1,76	101,8	-5,3	-1,21	122,4	2,3	-1,04
12	86,3	-7,3	-2,44	65	-23,9	-4,31	82,1	-8,8	-2,73	129,4	4,9	-2,34
IV	99,7	-2,1		89,1	-12,9	-	97,3	-2,9	-	123,5	6,1	-
2013/1	96,5	0,4	1,01	68,7	-8,6	0,21	93,6	-0,4	1,15	131,8	9,8	-0,53
2	97,7	-0,3	1,33	76,8	13,6	1,91	95,2	-0,3	1,31	125,9	-0,9	-0,49

Leto	Gradbeništvo in turizem															
	Gradbeništvo				Nočitve domačih gostov				Nočitve tujih gostov				Skupaj nočitve			
	tisoč ur	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	v 1000	letni porast	mesečna rast	
2007	39383	10,9	0,80	3394	4,9	0,46	4867	8,4	0,74	8261	6,9	0,62				
2008	43591	10,7	0,86	3543	4,4	0,39	4809	-1,2	-0,08	8352	1,1	0,11				
2009	41929	-3,0	-0,92	3777	4,8	0,12	4526	-7,0	-0,42	8303	-2,0	-0,20				
2010	36901	-12,0	-1,01	3848	-4,2	-0,35	4923	0,7	0,03	8772	-1,5	-0,13				
2011	31765	-13,9	-0,91	3867	0,5	0,21	5373	9,1	0,67	9240	5,3	0,47				
2012	28965	-8,8	-1,07	3679	-4,9		5678	5,7		9355	1,2					
2012/III	8721	-12,5	-	1414	0,8	-	2428	10,2	-	3842	6,6	-				
10	2622	-8,9	-0,19	257	-2,9	-0,64	375	5,5	0,81	632	1,9	0,15				
11	2865	-10,7	1,12	233	8,6	1,89	216	5,2	-1,40	449	7,0	-0,03				
12	2454	-10,5	-0,23	234	-3,3	-0,08	241	5,8	-2,12	474	1,2	-1,40				
IV	7941	-10,1	-	724	0,4	-	831	5,5	-	1555	3,1	-				
2012/1	1835	-6,8	-0,45	240	-0,3	0,62	337	0,6	-0,72	577	0,2	-0,20				
2	2076	-5,6	-0,85	325	-3,3	-0,80	216	4,5	-2,14	541	-0,3	-1,81				
3	2430	-9,5	-2,16	277	2,8	1,41	277	1,9	-0,09	553	2,4	0,43				
I	6341	-7,5	-	842	-0,5	-	830	2,0	-	1672	0,7	-				
4	2414	-6,9	-1,44	239	-14,3	-1,14	394	9,4	2,97	633	-0,9	1,22				
5	2673	-3,3	0,45	249	-1,6	-1,44	435	14,1	0,23	684	7,9	-0,34				
6	2580	-10,8	-1,61	355	0,9	-0,73	539	-3,7	1,17	893	-1,9	0,42				
II	7667	-7,1	-	843	-4,6	-	1367	5,1	-	2210	1,2	-				
7	2710	-2,7	-0,99	483	-9,9	-3,45	923	8,4	2,23	1406	1,3	0,08				
8	2684	-9,5	-0,13	554	-4,1	-1,30	1078	6,3	1,61	1632	2,5	0,72				
9	2452	-17,4	-2,80	271	-9,8	-0,98	580	3,1	1,06	850	-1,4	0,58				
III	7846	-10,0	-	1308	-7,5	-	2581	6,3	-	3888	1,2	-				
10	2455	-6,4	-0,21	240	-6,6	-1,34	370	-1,3	-0,83	610	-3,5	-1,02				
11	2553	-10,9	-0,92	214	-8,1	1,02	276	28,2	3,88	491	9,3	2,21				
12	2103	-14,3	-2,16	232	-0,7	1,13	252	4,9	-0,96	484	2,2	-0,41				
IV	7111	-10,5	-	686	-5,2	-	899	8,1	-	1585	1,9	-				
2013/1	1705	-7,1	0,04	216	-10,0	-0,38	301	-10,8	-4,20	517	-10,5	-2,80				
2	-	-	-	321	-1,3	0,68	222	2,5	-1,79	542	0,2	-1,33				

Leto	Letalski						Promet						Luški		
	PKM mio	letni porast	mesečna rast	tkm	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tkm mio	letni porast	mesečna rast	tišoč T	letni porast	mesečna rast
2007	1185	13,7	0,88	13734	13,4	0,97	46587	-5,2	-0,31	15846	2,5	0,20	15846	2,5	0,20
2008	1349	13,8	1,49	16262	18,4	1,50	54715	17,4	1,32	16554	4,5	0,45	16554	4,5	0,45
2009	1194	-11,5	-1,16	14762	-9,2	-0,78	51707	-5,5	-0,50	13356	-19,3	-1,70	13356	-19,3	-1,70
2010	1224	2,5	0,19	-	-	-	57320	10,9	1,01	14591	9,2	0,66	14591	9,2	0,66
2011	1219	0,2	-0,9	-	-	-	57986	2,8	0,0	16201	14,0	1,2	16201	14,0	1,2
2012	1055	-13,5	-0,48	-	-	-	55967	-3,5	-1,46	16907	4,4	0,11	16907	4,4	0,11
2011/III	471	-2,5	-	3874	3,6	-	15316	1,7	-	4106	31,8	-	4106	31,8	-
10	101	-4,1	-0,73	1492	11,8	-0,29	4932	-1,7	3,27	1610	13,1	-2,16	1610	13,1	-2,16
11	63	-12,0	-3,89	1470	11,7	-0,33	5130	4,4	2,32	1141	-27,9	-7,65	1141	-27,9	-7,65
12	54	-20,7	-5,02	1241	11,7	-0,34	5226	3,7	0,20	1457	25,7	5,42	1457	25,7	5,42
IV	218	-11,0	-	4203	11,7	-	15288	2,1	-	4208	1,0	-	4208	1,0	-
2012/1	55	-23,0	-4,61	1304	6,0	0,55	5194	19,6	-0,53	1441	5,3	-2,73	1441	5,3	-2,73
2	56	-15,8	-2,14	1396	6,0	0,63	4690	20,7	-1,65	1197	12,6	-2,97	1197	12,6	-2,97
3	66	-11,5	-0,66	1517	6,0	0,64	4392	-10,7	-3,19	1429	7,1	2,09	1429	7,1	2,09
I	177	-16,8	-	4217	6,0	-	14276	8,6	-	4067	8,0	-	4067	8,0	-
4	83	-6,1	3,54	1387	-5,3	-1,46	4436	1,5	-3,16	1390	-3,3	0,45	1390	-3,3	0,45
5	92	-10,3	0,36	1369	-5,3	-1,63	4652	-6,5	-3,79	1574	7,5	3,16	1574	7,5	3,16
6	109	-14,2	-0,52	1395	-5,3	-1,72	4989	2,2	-2,29	1541	26,4	5,29	1541	26,4	5,29
II	284	-10,7	-	4151	-5,3	-	14078	-1,1	-	4506	9,3	-	4506	9,3	-
7	141	-19,2	-1,41	1297	-5,8	-1,62	5123	-2,5	-0,19	1499	16,8	1,37	1499	16,8	1,37
8	136	-15,5	-1,93	1051	-5,9	-1,39	4535	-16,1	-0,69	1168	-29,2	0,41	1168	-29,2	0,41
9	112	-17,7	-0,75	1300	-5,9	-1,05	4851	4,2	0,92	1510	28,7	3,57	1510	28,7	3,57
III	389	-17,5	-	3647	-5,9	-	14509	-5,3	-	4177	1,7	-	4177	1,7	-
10	82	-18,7	-1,46	1375	-7,9	-0,79	4612	-6,5	-0,13	1249	-22,4	-6,44	1249	-22,4	-6,44
11	71	11,4	3,76	1355	-7,8	-0,40	4241	-17,3	-1,75	1405	23,2	-5,17	1405	23,2	-5,17
12	53	-1,2	-0,70	1144	-7,8	-0,02	4251	-18,7	2,71	1503	3,2	3,76	1503	3,2	3,76
IV	206	-5,6	-	3873	-7,9	-	13104	-14,3	-	4158	-1,2	-	4158	-1,2	-
2013/1	55	0,1	-0,59	-	-	-	-	-	-	1383	-4,0	-3,23	1383	-4,0	-3,23
2	52	-5,5	-0,82	-	-	-	-	-	-	1453	21,4	3,13	1453	21,4	3,13

Leto	Zaposlenost													
	Zaposlene osebe				Samozaposlene osebe				Iskalci zaposlitve				Skupaj	
	v podjetjih in organizacijah	letni porast	pri samoz. osebah	letni porast	podjetniki in poklici	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast	število	letni porast	aktivno prebivalstvo	letni porast
2006	675060	1,3	66527	1,7	51519	2,7	85836	-6,6	910675	0,6				
2007	696116	3,1	69933	5,1	53303	3,5	71336	-16,9	925334	1,6				
2008	717564	3,1	72300	3,4	55442	4,0	63216	-11,4	942473	1,9				
2009	699435	-2,5	67937	-6,0	58507	5,5	86353	3,71	944524	0,2				
2010	685733	-2,0	61461	-9,5	59824	2,2	100504	16,4	935543	-1,0				
2011	671812	-2,0	57238	-7,0	61258	2,0	110692	10,0	934658	0,0				
2012	662552	-1,4	54491	-4,8	60823	-0,7	110183	-0,5	920184	-1,5				
2011/5	674289	-2,1	58205	-6,4	61736	4,7	108634	10,4	937668	0,0				
6	674400	-2,1	58196	-6,3	61724	4,8	107081	9,1	936291	-0,1				
7	671146	-2,2	57872	-6,3	61373	3,5	107562	9,3	931724	-0,3				
8	670514	-2,0	57543	-6,1	61254	2,4	106996	8,0	930033	-0,3				
9	672235	-2,1	57440	-5,8	61063	1,1	107049	9,3	931540	-0,3				
10	672723	-2,0	57363	-5,3	61164	0,5	110905	8,0	935322	-0,3				
11	671945	-1,9	57006	-4,7	61235	0,6	111069	7,0	934488	-0,3				
12	667560	-0,8	55482	-3,6	61135	1,1	112754	2,5	930065	0,1				
2012/1	665195	-0,8	54454	-3,8	61473	1,3	115965	0,7	927533	-0,9				
2	666092	-0,8	54170	-4,2	61440	0,8	115036	-0,5	927054	-1,1				
3	667916	-0,6	54804	-3,7	61357	0,2	110859	-2,7	925358	-1,2				
4	667700	-0,8	55305	-4,0	61151	-0,6	109084	-2,2	926003	-1,3				
5	667702	-1,0	55422	-4,8	60953	-1,3	106796	-1,7	923735	-1,5				
6	666722	-1,1	55332	-4,9	60701	-1,7	105630	-1,4	921328	-1,6				
7	662760	-1,2	54971	-5,0	60406	-1,6	106896	-0,6	917442	-1,5				
8	660877	-1,4	54695	-4,9	60244	-1,6	106071	-0,9	914491	-1,7				
9	660484	-1,7	54702	-4,8	60395	-1,1	105441	-1,5	913758	-1,9				
10	659188	-2,0	54516	-5,0	60730	-0,7	110886	0,0	918027	-1,8				
11	657728	-2,1	53881	-5,5	60755	-0,8	111471	0,4	916473	-1,9				
12	648263	-2,9	51635	-6,9	60272	-1,4	118061	4,7	911009	-2,0				
2013/1	645270	-3,0	50260	-7,7	60302	-1,9	124258	7,2	912969	-1,6				
2	645833	-3,0	50001	-7,7	60381	-1,7	124066	7,8	912929	-1,5				
3	-	-	-	-	-	-	122630	10,6	-	-				
4	-	-	-	-	-	-	121332	11,2	-	-				

Leto	Hammonizirani indeksi cen v Sloveniji (podatki Eurostata)														
	Skupni indeksi			Blago			Storitve			Osnovna inflacija			Energija		
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	
2005	100.00	2.47	100.00	2.07	100.00	3.26	100.00	1.16	100.00	1.16	100.00	1.16	100.00	11.85	
2006	102.54	2.54	102.06	2.06	103.52	3.52	101.55	1.55	108.45	1.55	108.45	1.55	108.45	8.45	
2007	106.39	3.76	105.31	3.19	108.56	4.87	105.07	3.47	112.10	3.47	112.10	3.47	112.10	3.36	
2008	112.28	5.53	111.28	5.66	114.26	5.25	110.32	4.99	122.64	4.99	122.64	4.99	122.64	9.40	
2009	113.25	0.86	110.85	-0.40	117.96	3.23	112.40	1.88	117.13	1.88	117.13	1.88	117.13	-4.38	
2010	115.62	2.09	113.73	2.60	119.33	1.16	112.58	0.16	133.46	0.16	133.46	0.16	133.46	13.94	
2011	118.03	2.09	117.29	3.13	119.37	0.00	113.47	0.79	145.19	0.79	145.19	0.79	145.19	8.88	
2012	121.35	2.81	121.36	3.47	121.21	1.54	115.36	1.66	158.19	1.66	158.19	1.66	158.19	8.95	
2011/4	118.37	2.00	118.07	3.23	118.82	-0.39	113.56	0.25	145.60	0.25	145.60	0.25	145.60	9.98	
5	119.35	2.43	119.27	3.86	119.38	-0.33	114.16	0.68	145.86	0.68	145.86	0.68	145.86	8.61	
6	118.58	1.56	117.94	2.67	119.72	-0.61	114.15	0.40	143.04	0.40	143.04	0.40	143.04	6.48	
7	117.31	1.06	115.40	1.80	120.95	-0.44	113.00	0.47	143.67	0.47	143.67	0.47	143.67	5.55	
8	117.62	1.20	115.67	2.08	121.36	-0.55	113.16	0.27	145.84	0.27	145.84	0.27	145.84	7.52	
9	118.33	2.26	117.18	2.56	120.47	1.67	114.10	1.32	145.26	1.32	145.26	1.32	145.26	7.71	
10	119.25	2.91	119.10	3.77	119.41	1.23	114.72	1.69	147.46	1.69	147.46	1.69	147.46	8.47	
11	119.44	2.77	119.44	3.58	119.31	1.21	115.08	1.85	147.93	1.85	147.93	1.85	147.93	8.64	
12	118.84	2.10	118.62	2.78	119.15	0.78	114.43	1.36	148.27	1.36	148.27	1.36	148.27	6.85	
2012/1	118.49	2.25	117.63	2.52	120.03	1.71	112.78	1.60	151.83	1.60	151.83	1.60	151.83	6.83	
/2	119.18	2.81	118.55	2.86	120.28	2.70	113.23	1.88	155.32	1.88	155.32	1.88	155.32	8.54	
/3	120.38	2.44	120.45	3.10	120.12	1.18	114.44	1.31	157.80	1.31	157.80	1.31	157.80	9.52	
/4	121.82	2.91	122.44	3.70	120.48	1.40	115.59	1.79	160.26	1.79	160.26	1.79	160.26	10.07	
/5	122.16	2.35	122.91	3.05	120.57	1.00	116.06	1.66	157.26	1.66	157.26	1.66	157.26	7.82	
/6	121.40	2.38	121.56	3.06	120.97	1.04	115.81	1.45	154.78	1.45	154.78	1.45	154.78	8.21	
/7	120.38	2.61	119.56	3.60	121.84	0.73	114.72	1.52	154.89	1.52	154.89	1.52	154.89	7.80	
/8	121.38	3.14	120.59	4.25	122.58	1.00	114.97	1.60	161.34	1.60	161.34	1.60	161.34	10.63	
/9	122.71	3.70	122.78	4.78	122.44	1.63	115.96	1.63	165.64	1.63	165.64	1.63	165.64	14.03	
/10	123.04	3.18	123.76	3.91	121.51	1.75	116.70	1.73	162.75	1.73	162.75	1.73	162.75	10.36	
/11	122.81	2.82	123.25	3.19	121.83	2.11	117.05	1.71	158.42	1.71	158.42	1.71	158.42	7.09	
/12	122.51	3.10	122.80	3.52	121.84	2.25	116.59	1.89	158.04	1.89	158.04	1.89	158.04	6.59	
2013/1	121.84	2.83	121.58	3.44	122.20	1.81	115.24	2.18	158.94	2.18	158.94	2.18	158.94	4.48	
/2	122.69	2.94	122.79	3.58	122.35	1.72	115.62	2.11	164.42	2.11	164.42	2.11	164.42	5.86	
/3	123.05	2.21	123.33	2.39	122.38	1.88	116.19	1.53	163.76	1.53	163.76	1.53	163.76	3.78	

Leto	Hammonizirani indeksi cen v evro območju														
	Skupni indeksi			Blago			Storitve			Osnovna inflacija			Energijska		
	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	indeks	letna rast	
2005	100.0	2.2	100.0	2.1	100.0	2.3	100.0	1.5	100.0	1.5	100.0	1.5	100.0	10.1	
2006	102.2	2.2	102.3	2.3	102.0	2.0	101.6	1.5	101.6	1.5	101.6	1.5	107.8	7.8	
2007	104.4	2.1	104.2	1.9	104.5	2.5	103.6	2.0	103.6	2.0	103.6	2.0	110.5	2.6	
2008	107.8	3.4	108.2	4.0	107.2	2.5	106.1	2.5	106.1	2.5	106.1	2.5	122.9	11.6	
2009	108.1	1.0	107.3	-0.9	109.4	2.0	109.4	2.0	107.6	1.4	107.6	1.4	112.2	-8.7	
2010	109.8	1.5	109.1	1.6	110.8	1.3	110.8	0.9	108.6	0.9	108.6	0.9	120.3	7.2	
2011	112.8	2.7	112.8	3.4	112.8	1.8	112.8	1.7	110.5	1.7	110.5	1.7	134.4	11.9	
2012	115.6	2.5	116.2	3.0	114.8	1.8	114.8	1.8	112.5	1.8	112.5	1.8	144.9	7.9	
2011/7	112.41	2.54	111.45	2.94	113.81	1.99	110.00	1.55	110.00	1.55	110.00	1.55	135.11	11.82	
8	112.62	2.52	111.62	2.96	114.08	1.95	110.37	1.57	110.37	1.57	110.37	1.57	134.86	11.77	
9	113.48	2.99	113.68	3.73	113.22	1.94	111.22	1.97	111.22	1.97	111.22	1.97	136.04	12.41	
10	113.87	3.03	114.41	3.89	113.13	1.83	111.55	2.00	111.55	2.00	111.55	2.00	136.86	12.44	
11	113.98	3.03	114.79	3.87	112.87	1.86	111.53	1.99	111.53	1.99	111.53	1.99	137.75	12.28	
12	114.35	2.75	114.73	3.33	113.84	1.93	111.94	1.99	111.94	1.99	111.94	1.99	137.64	9.68	
2012/1	113.42	2.64	113.44	3.18	113.42	1.89	110.25	1.89	110.25	1.89	110.25	1.89	141.17	9.23	
2	113.99	2.73	114.03	3.37	113.95	1.82	110.85	1.97	110.85	1.97	110.85	1.97	142.78	9.54	
3	115.47	2.66	116.47	3.33	114.09	1.74	112.27	2.00	112.27	2.00	112.27	2.00	145.03	8.54	
4	116.01	2.57	117.11	3.17	114.48	1.72	112.74	1.93	112.74	1.93	112.74	1.93	146.60	8.14	
5	115.85	2.43	116.89	2.89	114.42	1.78	112.77	1.90	112.77	1.90	112.77	1.90	144.55	7.32	
6	115.76	2.36	116.47	2.79	114.78	1.74	112.84	1.85	112.84	1.85	112.84	1.85	142.15	6.10	
7	115.14	2.42	114.61	2.83	115.91	1.84	112.12	1.92	112.12	1.92	112.12	1.92	143.73	6.37	
8	115.59	2.64	115.16	3.17	116.91	2.48	112.31	1.76	112.31	1.76	112.31	1.76	146.82	8.87	
9	116.44	2.62	117.43	3.24	115.14	2.01	113.10	1.69	113.10	1.69	113.10	1.69	148.70	9.09	
10	116.71	2.49	117.94	3.03	115.14	1.73	113.45	1.68	113.45	1.68	113.45	1.68	148.00	7.97	
11	116.48	2.19	117.77	2.59	114.70	1.64	113.35	1.64	113.35	1.64	113.35	1.64	145.63	5.72	
12	116.98	2.22	117.62	2.52	115.89	1.72	113.85	1.71	113.85	1.71	113.85	1.71	144.84	5.23	
2013//1	115.67	1.98	115.97	2.23	115.27	1.63	112.21	1.78	112.21	1.78	112.21	1.78	146.67	3.89	
/2	116.09	1.84	116.37	2.05	115.70	1.58	112.52	1.51	112.52	1.51	112.52	1.51	148.48	3.99	
/3	117.47	1.73	118.41	1.67	116.19	1.84	114.13	1.66	114.13	1.66	114.13	1.66	147.45	1.67	
/4	117.38	1.15			115.74	1.10			115.74	1.10			145.99	-0.05	

Industrijske cene

Leto	Skupaj			Oprema			Repromaterial			Živiljske potreščine		
	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast	indeks	letni porast	mesečna rast
2007	108,00	5,5	0,53	101,09	3,6	0,01	111,55	7,6	0,65	104,78	3,2	0,39
2008	114,03	5,6	0,38	104,72	3,6	0,50	117,98	5,8	0,32	110,67	5,6	0,39
2009	113,58	-0,4	-0,16	102,96	-1,6	-0,43	116,68	-1,1	-0,17	110,25	-0,4	-0,15
2010	115,90	2,0	0,17	102,58	-0,4	-0,03	120,07	2,9	0,25	111,36	1,0	0,08
2011	120,28	3,78	0,24	103,19	0,59	0,05	126,30	5,20	0,29	114,12	2,5	0,19
2012	121,50	1,01	0,10	104,14	0,93	0,04	127,30	0,79	0,08	115,71	1,40	0,16
2011/IV	120,55	2,9	-	103,51	0,9	-	126,43	3,6	-	114,58	2,3	-
2012/1	120,49	1,9	-0,15	103,38	0,7	0,08	126,03	2,0	-0,10	115,20	2,3	0,09
2	120,39	0,7	-0,18	103,64	0,6	0,30	125,95	0,2	-0,12	114,80	1,6	0,07
3	120,81	0,6	-0,07	104,64	1,7	0,42	126,60	0,3	-0,01	114,55	0,8	0,04
I	120,56	1,1	-	103,89	1,0	-	126,19	0,8	-	114,85	1,6	-
4	121,35	0,7	-0,04	104,46	1,2	0,23	127,42	0,5	-0,12	114,91	0,6	0,05
5	121,85	1,3	0,17	104,67	1,6	0,15	127,88	1,2	0,05	115,52	1,1	0,23
6	121,85	0,8	0,11	104,27	1,3	-0,02	127,83	0,7	0,10	115,85	0,9	0,06
II	121,68	0,9	-	104,47	1,4	-	127,71	0,8	-	115,43	0,9	-
7	121,66	0,9	0,25	104,27	1,0	-0,10	127,62	0,7	0,17	115,62	1,2	0,24
8	121,79	0,8	0,29	104,06	0,6	-0,16	127,83	0,6	0,23	115,78	1,3	0,15
9	121,84	0,9	0,21	104,38	1,1	-0,13	127,64	0,6	0,22	116,07	1,2	0,13
III	121,76	0,9	-	104,24	0,9	-	127,70	0,6	-	115,82	1,2	-
10	122,10	1,2	0,16	104,03	0,4	-0,16	127,83	0,8	0,17	116,71	2,1	0,32
11	122,08	1,3	0,24	104,05	0,7	-0,12	127,67	1,0	0,23	116,92	2,1	0,31
12	121,76	1,0	0,26	103,87	0,3	0,02	127,28	0,9	0,16	116,63	1,4	0,27
IV	121,98	1,2	-	103,98	0,5	-	127,59	0,9	-	116,75	1,9	-
2013/1	121,77	1,1	0,13	104,17	0,8	-0,02	127,57	1,2	0,12	116,01	0,7	-0,07
2	121,75	1,1	-0,05	103,68	0,0	-0,01	127,29	1,1	-0,19	116,55	1,5	0,09
3	122,14	1,1	-0,12	103,90	-0,7	-0,02	128,16	1,2	-0,07	116,42	1,6	-0,20
I	121,88	1,1	-	103,92	0,0	-	127,67	1,2	-	116,33	1,3	-

Leto	Skupaj bruto				Skupaj neto				Povprečne plače				Število plačanih ur				BTO plača za plačano uro			
	€	letni porast	mesečna rast	letni porast	€	letni porast	mesečna rast	letni porast	število	letni porast	mesečna rast	letni porast	€	letni porast	mesečna rast	letni porast	€	letni porast	mesečna rast	
2007	1294,20	5,9	0,53	7,9	834,17	8,3	0,64	0	170	0	-0,02	0	7,55	5,7	-0,02	0	7,55	5,7	0,54	
2008	1391,14	8,3	0,67	7,8	899,65	8,3	0,63	7,8	170	0,0	0,0	0,0	8,19	8,5	0,0	0,0	8,19	8,5	0,56	
2009	1439,26	3,5	0,11	3,4	930,16	3,5	0,12	3,4	168	-1,2	-1,2	-1,2	8,58	4,9	-1,2	-1,2	8,58	4,9	0,59	
2010	1494,89	3,9	0,31	3,9	966,69	3,9	0,33	3,9	168	0,3	0,0	0,3	8,87	3,5	0,0	0,3	8,87	3,5	0,16	
2011	1524,56	2,0	0,09	2,2	987,34	2,2	0,10	2,2	167	-0,7	-0,7	-0,7	9,08	2,3	-0,7	-0,7	9,08	2,3	0,02	
2012	1526,26	0,1	-0,09	0,4	991,47	0,4	-0,05	0,4	168	0,6	-0,05	0,6	9,08	0,1	0,6	0,6	9,08	0,1	0,04	
2011/III	1510,39	1,7	-	1,8	980,52	1,8	-	1,8	170	0,0	-	0,0	8,88	1,9	-	0,0	8,88	1,9	-	
10	1510,44	1,5	-0,20	1,6	979,53	1,6	-0,18	1,6	164	0,0	-0,18	0,0	9,19	1,55	-	0,0	9,19	1,55	-0,19	
11	1651,88	1,1	-0,13	1,2	1053,96	1,2	-0,10	1,2	170	0,0	-0,10	0,0	9,73	1,14	-	0,0	9,73	1,14	-1,06	
12	1546,09	0,8	-0,22	1,0	999,33	1,0	-0,20	1,0	161	-8,0	-0,20	-8,0	9,12	4,11	-	-8,0	9,12	4,11	-0,35	
IV	1569,47	1,1	-	1,3	1010,94	1,3	-	1,3	165	-2,7	-	-2,7	9,35	2,3	-	-2,7	9,35	2,3	-	
2012/1	1529,04	2,2	0,23	2,2	993,53	2,2	0,25	2,2	169	3,0	0,25	3,0	9,03	-1,2	-	3,0	9,03	-1,2	-0,07	
2	1523,11	2,0	0,47	1,9	988,47	1,9	0,37	1,9	163	3,2	0,37	3,2	9,32	-1,6	-	3,2	9,32	-1,6	-0,69	
3	1535,11	0,7	-0,06	0,8	995,20	0,8	-0,06	0,8	169	-4,0	-0,06	-4,0	9,06	4,4	-	-4,0	9,06	4,4	0,17	
I	1529,09	1,6	-	1,7	992,40	1,7	-	1,7	167	0,7	-	0,7	9,14	0,5	-	0,7	9,14	0,5	-	
4	1519,12	1,0	-0,08	1,2	987,67	1,2	-0,05	1,2	164	0,0	-0,05	0,0	9,29	1,5	-	0,0	9,29	1,5	0,37	
5	1535,93	1,3	0,26	1,4	996,62	1,4	0,29	1,4	176	3,5	0,29	3,5	8,74	-1,9	-	3,5	8,74	-1,9	-0,27	
6	1501,40	-1,3	-0,39	-0,7	978,99	-0,7	-0,25	-0,7	164	-3,5	-0,25	-3,5	9,14	2,4	-	-3,5	9,14	2,4	0,52	
II	1518,82	0,3	-	0,6	987,76	0,6	-	0,6	168	0,0	-	0,0	9,06	0,7	-	0,0	9,06	0,7	-	
7	1498,05	-0,1	-0,29	0,2	976,81	0,2	-0,18	0,2	170	3,7	-0,18	3,7	8,83	-3,2	-	3,7	8,83	-3,2	0,63	
8	1512,95	-0,7	-0,10	-0,3	985,55	-0,3	-0,03	-0,3	176	0,0	-0,03	0,0	8,61	-0,6	-	0,0	8,61	-0,6	-0,10	
9	1498,00	-0,6	-0,27	-0,6	972,73	-0,6	-0,29	-0,6	158	-7,1	-0,29	-7,1	9,41	6,2	-	-7,1	9,41	6,2	0,61	
III	1503,00	-0,5	-	-0,2	978,36	-0,2	-	-0,2	168	-1,1	-	-1,1	8,95	0,8	-	-1,1	8,95	0,8	-	
10	1515,95	0,4	-0,05	0,7	986,81	0,7	-0,01	0,7	175	6,7	-0,01	6,7	8,65	-5,9	-	6,7	8,65	-5,9	-0,09	
11	1611,93	-2,4	-0,57	-1,8	1035,01	-1,8	-0,49	-1,8	169	-0,6	-0,49	-0,6	9,52	-2,2	-	-0,6	9,52	-2,2	-0,31	
12	1534,54	-0,7	-0,26	0,1	1000,21	0,1	-0,12	0,1	164	1,9	-0,12	1,9	9,39	3,0	-	1,9	9,39	3,0	-0,26	
IV	1554,14	-0,9	-	-0,3	1007,34	-0,3	-	-0,3	169	2,7	-	2,7	9,19	-1,7	-	2,7	9,19	-1,7	-	
1	1523,80	-0,34	0,21	0,47	998,18	0,47	0,31	0,47	175,00	3,55	0,31	3,55	8,72	-3,43	-	3,55	8,72	-3,43	-0,19	
2	1497,55	-1,68	0,11	-0,59	982,68	-0,59	0,21	-0,59	157,00	-3,68	0,21	-3,68	9,52	2,15	-	-3,68	9,52	2,15	2,08	

Leto	Prihodki javnega sektorja													
	Skupaj				Neposredni davki in ostali prihodki				DDV in trošarine				Carine	
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	letni porast	mesečna rast
2007	13421,12	8,3	0,99	8992,07	6,3	0,88	4312,16	11,1	1,09	116,89	128,9	7,95		
2008	14682,00	9,4	0,54	9958,52	10,7	0,73	4604,16	6,8	-1,39	120,09	2,77	-0,91		
2009	13734,30	-6,1	-0,45	9194,90	-6,9	-0,64	4448,90	-2,8	0,01	90,50	-24,0	-4,44		
2010	13652,60	-0,4	0,2	8986,77	-2,2	0,0	4575,15	4,3	0,5	90,68	5,5	2,5		
2011	14318,09	4,8	-0,85	9490,15	5,3	-0,1	4721,80	5,2	-0,3	106,14	17,9	0,0		
2012	13924,47	0,6	-0,10	9200,75	4,9	0,26	4641,18	-1,0	-0,12	82,55	-19,0	-1,75		
2011/III	3341,81	-1,7	-	2217,98	1,6	-	1100,39	-7,8	-	23,85	5,4	-		
10	785,54	-31,0	-9,07	350,40	-53,5	-13,33	427,85	13,8	-2,43	7,30	-20,6	-6,46		
11	1242,83	-1,2	-0,24	758,73	-2,3	-1,73	475,50	0,1	2,32	8,60	21,8	-2,74		
12	1630,66	26,6	5,96	1252,70	44,0	9,78	368,75	-9,9	-1,46	9,21	8,2	0,69		
IV	3659,04	-1,9	-	2361,83	-3,9	-	1272,10	1,3	-	29,11	3,1	-		
2012/1	1186,10	0,3	1,50	753,75	1,4	1,11	425,63	-1,4	2,75	6,72	-13,7	-0,31		
2	1023,10	1,9	-0,56	751,40	3,8	1,60	264,37	-2,8	-4,72	7,34	-4,6	-3,06		
3	1181,22	1,2	2,67	755,11	0,8	1,47	417,85	2,0	6,21	8,26	0,3	1,04		
I	3390,42	1,2	-	2260,25	2,0	-	1107,85	-0,7	-	22,32	-6,0	-		
4	1237,56	3,4	1,77	785,79	-4,9	2,48	443,02	22,4	1,34	8,75	-4,0	-2,73		
5	1117,75	-26,2	-1,16	758,66	-25,1	-0,90	352,53	-27,5	-0,75	6,56	-57,1	-4,37		
6	1161,09	-7,3	-0,97	837,95	-2,1	0,68	316,60	-18,3	-3,76	6,54	-27,7	-4,97		
II	3516,41	-10,0	-	2382,40	-10,7	-	1112,15	-7,8	-	21,86	-29,6	-		
7	1121,01	7,4	-1,58	636,08	-2,8	-2,97	479,02	26,0	1,30	5,91	-36,1	-5,81		
8	1170,12	-1,4	-0,58	770,63	-0,6	-0,52	393,89	-2,8	-0,12	5,60	-12,7	-1,45		
9	1042,21	-6,2	-1,66	723,99	-8,1	-0,98	311,88	-1,0	-2,66	6,34	-22,5	-0,34		
III	3333,34	-0,1	-	2130,70	-3,8	-	1184,79	7,4	-	17,85	-23,8	-		
10	1285,11	63,6	2,89	787,49	124,7	2,75	490,06	14,5	3,71	7,57	3,6	1,79		
11	1217,74	-2,0	-0,49	788,03	3,9	-0,11	422,18	-11,2	-1,06	7,53	-12,4	4,39		
12	1181,45	-27,5	-2,09	851,88	-32,0	-1,52	324,15	-12,1	-3,66	5,42	-41,2	-5,22		
IV	3684,30	11,3	-	2427,40	32,2	-	1236,39	-2,9	-	20,51	-16,6	-		
2013/1	1144,35	-3,5	0,00	726,28	-3,6	-0,48	412,81	-3,0	0,89	5,26	-21,7	-3,62		
2	1015,82	-0,7	-0,37	714,07	-5,0	-0,36	295,46	11,8	-0,54	6,28	-14,4	-1,25		
3	970,19	-17,9	-2,56	706,90	-6,4	-0,90	255,41	-38,9	-6,21	7,88	-4,6	7,02		
I	3130,36	-7,4	-	2147,25	-5,0	-	963,68	-10,0	-	19,43	-13,6	-		
4	1120,31	-9,5	-0,32	621,36	-20,9	3,81	490,63	10,7	6,26	8,32	-5,0	3,25		

	Prispevki za socialno varnost														
	Skupno				Zdravstveno zavarovanje				Pokojninsko zavarovanje				Zaposlovanje		
	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast	mio. €	letni porast	mesečna rast
2007	4972,19	8,4	0,79	1968,62	8,0	0,76	2979,11	8,6	0,81	24,45	9,0	0,95			
2008	5496,23	10,5	0,78	2169,86	10,2	0,82	3300,93	10,8	0,77	2711	10,9	1,18			
2009	5597,70	2,01	-0,26	2221,80	2,58	-0,24	3347,60	1,58	-0,27	28,30	4,78	1,42			
2010	5690,63	1,7	0,3	2263,68	1,9	0,3	3399,24	1,5	0,3	27,70	-2,0	-1,6			
2011	5781,44	1,1	-0,1	2302,45	1,3	0,0	3451,02	0,9	-0,2	27,97	1,8	0,6			
2012	5720,63	8,4	-0,13	2268,25	5,7	-0,25	3425,95	-0,1		26,34	-0,1				
2011/III	1423,27	1,0	-	566,80	1,1	-	849,42	1,0	-	7,04	1,9	-			
10	199,89	-57,7	-13,51	95,80	-49,0	-11,27	103,10	-63,5	-15,06	0,99	-56,9	-16,23			
11	442,41	-6,9	-1,66	171,44	-9,5	-2,51	267,89	-5,5	-1,19	3,08	33,7	6,93			
12	822,70	55,5	13,81	317,16	52,4	12,80	502,92	57,9	14,60	2,62	1,3	-0,71			
IV	1465,01	-3,1	-	584,39	-2,0	-	873,91	-3,7	-	6,70	-7,3	-			
2012/1	495,59	3,8	2,09	193,45	1,6	1,28	305,49	7,4	2,88	-3,35	-244,2	-			
2	480,15	3,2	1,78	193,10	3,9	1,56	285,84	3,2	1,96	1,20	-47,8	-			
3	500,17	4,5	1,80	197,73	4,0	1,48	299,88	4,8	1,99	2,56	12,0	-			
I	1475,91	3,9	-	584,28	3,2	-	891,21	5,1	-	0,41	-93,3	-			
4	479,08	0,1	0,37	190,33	-0,1	0,13	286,55	0,3	0,46	2,20	-1,6	-			
5	487,99	-5,2	0,25	195,30	-4,2	0,29	290,58	-5,8	0,18	2,12	-16,6	-			
6	486,01	1,5	0,02	192,27	1,0	-0,18	292,16	2,2	0,09	1,58	-37,7	-			
II	1453,08	-1,2	-	577,90	-1,1	-	869,29	-1,1	-	5,89	-18,6	-			
7	471,93	-0,8	-0,73	184,49	-2,5	-1,13	286,97	0,9	-0,49	0,47	-80,4	-			
8	483,95	2,7	0,00	198,09	5,4	0,54	293,57	4,4	0,33	-7,71	-430,6	-			
9	438,91	-7,8	-1,85	156,25	-17,7	-4,01	281,69	-0,8	-0,44	0,97	-58,1	-			
III	1394,79	-2,0	-	538,83	-4,9	-	862,22	1,5	-	-6,27	-189,7	-			
10	500,73	150,5	3,03	217,76	127,3	5,02	280,74	172,3	1,62	2,23	124,5	-			
11	379,75	-14,2	-5,47	148,85	-13,2	-5,40	211,95	-20,9	-7,01	18,94	514,3	-			
12	516,37	-37,2	-2,86	200,62	-36,7	-2,60	310,53	-38,3	-3,34	5,22	98,8	-			
IV	1396,85	33,0	-	567,24	25,8	-	803,22	37,7	-	26,39	245,9	-			
2013/1	465,57	-6,1	-1,28	185,77	-4,0	-0,96	277,63	-9,1	-1,66	2,18	-164,9	-			
2	458,82	-4,4	-0,59	185,10	-4,1	-0,23	271,82	-4,9	-0,85	1,90	58,5	-			
3	461,09	-7,8	-0,66	183,52	-7,2	-0,45	275,26	-8,2	-0,68	2,32	-9,6	-			
I	1385,49	-6,1	-	554,39	-5,1	-	824,70	-7,4	-	6,40	-38,7	-			
4	474,62	-0,9	0,50	188,26	-1,1	0,45	284,18	-0,8	0,68	2,18	-8,6	-			

Leto	Kreditni in depoziti						Depoziti prebivalstva	
	Kreditni podjetjem		Kreditni prebivalstvu		Depoziti podjetij		Depoziti prebivalstva	
	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast	mio. €	letni porast
2006	11784	22,8	4871	25,8	3299	6,9	10940	6,0
2007	15292	29,8	6117	25,6	3647	10,5	12003	9,7
2008	19438	28,0	7443	22,4	3735	2,4	13237	10,3
2009	20790	0,93	8413	7,49	3868	1,79	14362	4,55
2010	20827	0,07	9282	10,33	4038	4,40	14897	3,73
2011	20091	-3,53	9454	1,85	4016	-0,54	15151	1,71
2012	18682	-7,02	9267	-1,98	3823	-4,83	15114	-0,24
2011/4	20964	-0,92	9304	7,60	3910	-0,66	14923	2,65
5	20906	-1,49	9383	7,84	3820	-3,07	15120	2,71
6	20916	-1,53	9425	5,93	3848	-0,34	15145	2,40
7	20843	-2,16	9507	6,65	3948	2,33	15203	2,92
8	20742	-1,70	9490	4,72	3960	3,34	15168	2,52
9	20599	-2,55	9468	3,83	4032	5,30	15146	2,49
10	20638	-2,15	9481	3,63	3935	1,37	15096	2,65
11	20648	-1,58	9467	2,62	3974	-3,07	15072	2,26
12	20092	-3,53	9454	1,85	4017	-0,52	15151	1,71
2012/1	20191	-3,83	9421	2,11	3945	1,05	15240	1,61
2	20144	-3,98	9391	1,71	3900	-0,23	15331	1,98
3	20061	-4,15	9412	1,47	3949	0,69	15282	2,29
4	20040	-4,41	9380	0,82	3932	0,56	15311	2,60
5	19982	-4,42	9380	-0,03	3951	3,43	15286	1,10
6	19638	-5,15	9361	-0,68	3941	2,42	15273	0,85
7	19711	-5,43	9341	-1,75	3954	0,15	15283	0,53
8	19670	-5,17	9346	-1,52	4022	1,57	15141	-0,18
9	19551	-5,09	9338	-1,37	3958	-1,84	15041	-0,69
10	19450	-5,76	9341	-1,48	4026	2,31	14944	-1,01
11	19190	-7,06	9318	-1,57	4032	1,46	14965	-0,71
12	18643	-7,21	9267	-1,98	3824	-4,80	15115	-0,24
2013/1	18584	-7,96	9191	-2,44	3795	-3,80	15225	-0,10
2	18439	-8,46	9160	-2,46	3763	-3,51	15289	-0,27

